Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вӀашагӀкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера денз ● ШИНАРА, 4 СЕНТЯБРЬ 1979 ШУ. ● № 106 (6081). ● Мах 2 кепиг.

КПСС ОБКОМЕ

МАЬХЕЧА БОЛАМА — ШЕРРА НИКЪ

Г. А. ШУЛИКИНА БУРОВОЙ БРИГАДА БАЛХА ОПЫТАХИ ИНИЦИАТИВАХИ

«Грознефть» объединене Старогрозненски бурув тохара балхий управленерча коммуниста Г. А. Шуликина кулгалдеча коммунистически къахьегама сийлен цӀи лелаеча бригадо башха — дика къахьегаме толамаш доьхьад. Бурув тохаш йоккха ха дикка кӀезигъелла. Ер пятилетка йолаелча денз эксплуатаци дӀаенний кӀоарган йоккхе дебит йолен ши скважина, уж хьалъярга дӀайода ха еррига а лаьрхӀича 538 дийнийсен лоацъяьй. Итт беттал кӀезигагӀча хена Северни-Минеральни яхача моттига № 17 йолча скважинане тоха бурув 5025 метрга кхаьчар. Еррига объединене юкъера лаьркӀачул кхоззе сихагӀа кхоачашбаьб болх. Бригада бурув тохача пайда эцаш йола ха 92,4 процент я (объединене — 77 процент), цхьан станокаца бетта бурув тохара сухал 520 метр я (объединене 190 метр мара йоацача). Хамал дукха хьалха, 1979 шера 31 январе кхоачашъяьй бурув тохара пхе шера задани.

Графикал хьалхаювлаш болх а баш, дӀайохийта материальни ахчани средствош кӀезигагӀа а йолаш толамаш даха вӀаштӀехьа доал коллектива. ХӀара дийнахьа цо йоакко еш яр да реагентех, цементах, электроэнергех биззе пайда эцилга. ИттлагӀча пятилетка кхаь шера кхоль средствош 1300 эзар сома маьха я. № 17 йола скважина йоаккхача цхьа метр бурув тохарга дӀабоха мах 251 сом хилар (пленагӀа 412 сом долча). Дукхьал ил скважина йоаккхача кхоьй 611 эзар сома маьта пачхаьалкхен средствош.

Коллективе шерра социалистически яхь йоаржалй пятилетне заданеш кхал кхьалхе кхоачашъяра, производства эффективности балха дикали лакхъяра. Дукха йоакхо ю къахьегамен технологически дисциплина, идейно - кхетама болх чӀоагӀбара. Творчески къахьегаш я коллектив. Нах шоейла хадданза новкъостал деш хул, нагахьа эше балха моттигаш а хуьи, из деррига а деш да гӀоника йолча операцешка дӀайода ха ма могга кӀезиг а еш, бурув тохача пайда эцаш йола ха ма могга дукхагӀа хилийтара. Бригаде шерра чакхдоахаш да тайп-тайпара балхаши технологически операцеши алга. ФуннагӀа хинна а болх сецача цох «ЧП» лоархӀ.

Керда скважина йоаккхача бурув тоха дӀадоладалехьа технологически, технически, геологически, экономически службай специалистащца цхьана бригаде шиӣ тайпара конференци чекхъяккханза Ӏац, цига болхлошта, инженерно-технически болхлошта тоха дезача бурон белгалонаш, оборудованех, материалех, балле кхиех биззе пайда эцаре тороеш йовзийт. «СевКавНИПИнефть» конструкцех доле цхьа берд бола осташ дукхьеашке укказа техад, лаьрхӀача приспособленешца йола обсадни колоннаш секционни хьисапе Ӏочуахийта йолаьй, кхыдола кердадераш юкъедоаладаьд. ТӀехкӀоарга скважинеш йоаккхаре техникеи технологии эргазарех торо хул коллективерча берригача болхлой шоей гӀулакх творчески чекхдоахе, рационализатораши кийдаь кердадераш юкъекхуьла.

Къахьегама оасарле лакхъяре йола лоархӀаме резерв а хинна дӀаэттад дикагӀйола опыт Ӏома а еш, цох пайда ийбелга. Укказа болх бош я буровой начальник Г. А. Шуликин керта латта коммунистически къахьегама школа. Чоалхаеча хьалашка скважинана бурув тохача яхье хьалхалаттарешта керагӀдийнераш Ӏомаду цига, бокъонца анализаш ю дикагӀа хьокхамаш доахача сменай балха. Бригаде дегӀа а баьккхаб бурув тохара доаьнъе лакха квалификаци йола мастераш. Ухх тӀаккьарча шерашка кийчаьа тхьо бурувдеттар, дукхача болхлоша шоей балха разрядаш лаккхъяьй, дикача практикех чакх а баьнне, пхиъ къона специалист дӀана производство тайп-тайпарча участкашка кулгалдеш ба.

Ховдам боллаш йола система а хинна дӀаэттад укказа кадраш хьахоржилга. Дукхаьча хена денз Г. А. Шуликини коллектива кхыбола болхлойи хадданза айххан бувзам лоаттабаш ба № 10 йолча школаца. Бурувдеттарий болх бовзийт дешархошта. Керттерча дакъе бригаде балха хьанйбеш боле нах школа йистеякхха баьннараш ба.

Хадданза йоакхо ю укказа нахана кхетам баларо, коллектива барт-цхьоагӀо йолаш хилийтара, тьекамчашка хьамаре къахьегийтаре, нахаца Ӏимерза хилийтара, цу дерригнаша а торо хулийт дӀа-юха бувзаш болхлой хуьца ца балийта. Коллективе дукххача хана денз моттиг нийсъеннац къахьегама дисциплине толхаль, административни взыскенеш еш моттигаш а нийслац. Нагахьа сенна моллагӀеяр гӀепат вайна моттиг нийслой, из болхлой юкъерча собране дуьц.

Бригада коллективо цун кулгалхочо Г. А. Шуликино «Планировани товарахи боахаме механизмо производства эффективности балха дикали айяра ю воздействи чӀоагӀъярахи» бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета сацам Ӏома а баь шоей терием тӀеваьийтаб къахьегам вӀаштӀехьбаккхара, бригадни формаш дӀахо эргазара, оборудованех, материалех биззагӀа пайда эцара, къахьегама оасарле лакхъяра, балха дикал лакхъяра, пленаши тӀанийца декхараши толамца кхоачашдара.

Балле тӀа дика толамаш дахарах, хьамара къахьегийтара, сменашарча болхлошка шоей гӀулакх доазаш болх байтара новкъостал ду бригадерча дикача культурно - бытовой лелашо. Бурувдеттарош мичахьа болх беш бале а, царна кийчъю салоӀа помещенеш, дийнахьа буси бас бӀайза кхача хулийт, болх беш а душевой, барзкъаш доккъаду помещени, цӀеча уголока массаза а деша йиш кул керда газетиш, журналаш, кхьажа йиш хул телепередачашка.

Бригада кхотами йола тӀум а хинна дӀаэттай укказа парте аль членахи КПСС членалла шин кандидатеки латташ йола партгруппа (партгрупорг Б. Н. Макаров). ТӀатаӀа партгрупорга болх бара вӀаштӀехьдоаьнйт толамца производствени пленаши тӀанийца декхараши кхоачашда. Бригаде авангардни лоархӀам болаш бараш ба коммунисташи комсомольцаши. ХӀара сменене керта латт коммунист - бурувдеттар. Дукха боацча болхлоех латтача смене дерригa гуш да, цо торо кулийт хӀара болхлочунца къовст-къовсте болх бере доле хьелаш Ӏалешда, хьалхашка латта декхараш кхоачашдаре уй оарцагӀбеза а вӀаштӀехьдоал.

Боккхача лоархӀамера гӀулакх лоархӀ укказа партийни собранеш. Хоаш ма хиллара берригача болхлоша доаьа лаца йиш йолаш хьайийлла ю уж, коммунисташа цига уттаду бригада вахарах доле лоархӀаме дешаш. Собрани хилалехьа цу дешаех лаьца партгрупорг дагавалланза Ӏац коммунисташца, партгрупоргаца, групкомсоргаца, из ду нийсагӀдола декхараш къовстадара, уж кхоачашдара доле маьхьош лакхара, цу дакъе хӀара коммуниста тӀалатта бехктокхам боазийтара.

Парте мугӀараш дегӀаваийтаре а йоазво ю партгрупо. Къахьегама, общественни вахаре эгтара чӀоагӀагӀа белгала а баьнна парте членалла отта кийчъю болча бригадерча болхлошта коммунисташ кийчъль йола рекомендацеш юкъ собранешка. Ухх тӀаккьарча шин шера парте членашка кандидаташ а парте членаш а хиннеб комсомольцех А. А. Русановех, В. М. Яхъяроевах, В. М. Губановах, С. Ф. Романсвах.

Наьха идейно - политически общеобразовательни боарам лакхбаре а чӀоагӀа йоакхо ю укказа «КПСС политика актуальни дешаш» яхача темах йолча семинарски занятешка уж коммунисташи комсомольцаши, кхо саг болхлой-интернатой цхона дешаш ба, кхоъ заочно техникума дешаш ба, хӀаьта бурувдеттарчун гӀоьнча Л. А. Авдиенко болх бешшола а толамца мехкдаьтта институте дешаш ва.

Партгрупо беча балха юкъе дикка моттиг дӀалоац социалистически яхь вӀаштӀехьъяккхара цо беча балхо. Партийни собранешка дуьц социалистически декхараш, яхь мишта лел, цун итогаш яра практика, производство хьалхалаттарашта моральни материальни поощрени яр.

«ТӀоьхьабусараш боацаш ба болхӀ» яхача девизагӀа къовсам лоаттабу яхье баьннараша. Яхье хьнеча сменаше доьхача толамий хӀара дийнахьа итогаш а ещ, «листовкашка - молнешка» гӀолле дӀайоазийт уж. Юкъерча балха итогаш яра соагӀа, хӀара дийнахьа оценка лу хӀаране сменегӀа баьча болха. Мастера фонд социалистически яхье котбаьннарашта дӀаекъ боллой гӀоккъерча собране. Укказа ларде луьц хӀарана балха тӀа лаьца дагъе, накхъахьа операцеш чоалхане хилар, болх беш йола моттигаш цӀена хилийтар, мотте ахьдереш.

Цу дерригнеша торо хилийтан бригаде яьржа социалистически яхь пачхаьалкхен плани тӀаьийца социалистически декхараши кхоачашдара тӀаберзабаь боле творчески болам хилийта, коллективе членашна коммунистически хьисапе къахьегийта.

Старогрозненски бурув тохара балхий управлене центральни инженерно - технологически служба парткомо, партийни организаце новкъостал ду хьалхашка латта декхараш кхоачашдайтара планировани ярен бола вӀаштӀехьбаккхарен доаькъе бригада коллективе балха партийни группо еш йола партийни влияни чӀоагӀъяре.

КПСС Нохч - ГӀалгӀай обкома бюрос гӀанийдача сацамегӀа «Грознефть» объединене Старогрозненски бурув тохара балхий управленерча коммунист Г. А. Шуликин керте латтача бригада Нохч - ГӀалгӀай АССР-ерча чоалханеча горно - геологически хьалешка тӀехкӀоарга скважинаш сихагӀа бурув а тохаш ялара йола опыт могӀаяй. Республикерча буровой предприятешка массанехьа а бригаде опыт юкъехьоалга тӀадоржадеда. Объединене кулгалхой (генеральни директор н. Сеницов) декхарийла ба яхье хьалха латтача бригадай балха опыт ларде а лувцаш доаггора - энергетически ресурсех Л. И. Брежнева яьча указанешта хьежа 1980 шерен цхьайтталагӀча пятилеткагӀен ма могга дукхагӀа тохама бурув тохара йола мероприятеш кийчье, из де деза уйл гергарча хана республике довихаме мехкдаьттаи газеи запасош дегӀайоалар Ӏалашдара.

Цхьан шера поаман породешта 5000 метр бурув тохара, 5 километрал тӀех кӀоарга бурув тохаш йола скважинаш цхьан шеран ах шеран йиза хьалъаь хьара, къахьегама оасарле лакхъяра, скважинаш хьалъярга дӀадодар лоаднре буровой бригадашта юкъе социалистически яхь йоаржаяре республикерча берригача бурувдеттарешка нов. Шуликина кулгаладена бригадо дехь аьйкарал хьалалхьцад КПСС обкома бюрос. Дика могабаьб бригада партийни группа болх (партгрупорг нов. Макаров Б. Н.), хьалхашка латта декхараш кхоачашдара йола коммунистий авангардни роль, планаш заданеши социалистически декхараши кхоачашдара коллектив оарцагӀйоалаш хилар.

КПСС Грозненски, Малгобекски горкомаш, КПСС Старопромысловски, Сунженски, Грозненски райкомаш, «Грознефть» объединене партком кулгалхойи декхарийла ба Г. А. Шуликина бригада балха опыт еррига бурувдеттача бригадай балха шерра юкъейоалаелга Ӏалашде. КПСС обкома бюро ер сацам буеца безе управленей, хӀара буровой бригадо партийни, профсоюзни, комсомольски, болхлой собранешка.

КПСС горкомаш, райкомаш, объединени, республика предприятий парткомаш, партийни организацеш декхарийла я пачхаьалкхен планаши социалистически декхараши кхоачашдара, эффективности балха дикали лакхъяра тӀехьара хӀара коммуниста авангардни лоархӀами бехктокхами айбора нов. Б. Н. Макарова кулгалдеча партгруппа балха формаши методаши Ӏомаелга, пропаганда елга, царех шерра пайда ийбелга вӀаштӀехьдаккха.

Объединене кулгалхой, партком декхарийла я нов. Шуликина бригада балха дикагӀйолча опыта школа вӀашагӀ а ла, бурув тохачу къахьегам вӀаштӀехьбаккхара йола прогрессивни формаш Ӏомайтара мехкдаьттазоша хадданза стажировка ергйола гӀулакх вӀаштӀехьдакха. 1979 шера октябрь бетта нов. Шуликина бригадо балха дикагӀйола опыт Ӏомаяре йола семинар йойла, тӀехкӀоарга скважинаш йоаккхача сихагӀа бурув тохача бригадашта оасаре къахьегара дола хьелаш Ӏалашдолда.

Мехкдаьттаи газови промышленноста болхлой профсоюза обкома «Грознефть» объединене профсоюзни комитет, кулгалхой декхарийла ба цхьан бригадега шера 5000 метр бурув тохийтара социалистически яхь йоаржаяра йола условеш кийчье, яхье лакха хьокхамаш деарца белгалбаьннача хьалхалаттарашта моральни материальни поощрени яра де дезараш белгалдаха.

КПСС горкомаши райкомаши, парткомаш, партийни организацеш, боахамий кулгалхой декхарийла ба боахама мехенаш дӀахо организацеш партийни пачхьалкхени органий декхараш бола КПСС ЦК сацам планировани товрахи боахама механизмо производства эффективности балха дикали айяра ю воздействи чӀоагӀъярахи бола КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советеи сацам ларде а лувцаш къахьегам вӀаштӀехьбаккхара бригадни формаш дӀахо дегӀа а кхувлаш товра, къахьегама стимулировани яра, производственни балха тӀа бригадай коллективай лоархӀам лакхбаре тӀеерзаь мероприятеш кийч а яь чакхъякха.

«Грознефтегеофизика» тресте (нов. Кучеренко В. А.), промыслови геофизике специальни конструкторско - технологически бюро (нов. Берминский А. Г.), Нохч-ГӀалгӀай автотранспортни управлене (нов. Надиров Е. А.) кулгалхой декхарийла ба скважинашка деш дола промыслово - геофизически балхаш кхетамца вӀаштӀехьдаьяа, дика, ташаме сурдолаш чакхдаха, шу чакхдаллалца дийнахьа а бус а геофизически толкамаш, буровойшта хадданза технологически тӀаьхьожам лоаттабергболе гӀулакх де; буровой предприятеш транспортаца Ӏалашъелга тоаде, оазе балла нах дӀа-хьа кхувлаш юкъегӀдоаннага дӀадаккха.

Республикански газетий редакцеша, радиовещанен телевиденен де дезаш дар да социалистически яхье хьнача буровой бригадаша доатача толамех йола материалаш хадданзе копеттилге, хьалха латтача бригадашта карагӀдуьла дикадараш довзийтилга.

КПСС ОБКОМЕ

БАЬЦАДААРАШ ЧУЭЦАРА — ХАДДАНЗА ТЕРКО

КПСС обкома бюрос дийцад «Консервплодоовощ» объединене баьцадаараш чуэцача, чакхдоахача дувлийтача цӀенхашттача гӀалатий хьакъехьара дош.

Шиӣ сацам тӀа КПСС обкома бюрос белгалдаьккхад, укх шера республика совхозашкеи колхозашкеи баьцадаараш во да хьувкъадаьлга. Цхьабакъда уж чуэцилгеи чакхдоахилгеи, къаьстта томаташ, «Консервплодоовощ» объединене во лел.

Чуэца езараш 1,8 — 2 эзар тонн йолча 1,3 эзар тоннал дукхагӀа чуэцац деннен-бийсанел. Иззал мара уж чу ца эцаше а уж боарамагӀа дӀачуэцилгеи чакхйоахилгеи консервни заводашка вӀаштӀехьдаьккхадац. Деннен бийсанен 900 тонн чакхъяккха йиш йолча Ассински заводо 500 тонн мара чакхъяьккхац. Бийдал яхьаш енача транспорто сахьаташ доах Ӏойсаярга хьежаш латташ. Предприятей санитарни хьали, кхерамален техникен лораяра боагӀаш бола болх бац.

ЦӀенхаштта кхоачамбоацараш да баьцадаараш доткача а. Тикашка хьаьца морковь, хох, помидораш, кхыйола продукци йоацаш, цар дикал лакха йоацаш моттигаш хул.

Цу тайпара хьал эттадале а шоай декхараш бехктокхаме ца хетаи, хьувкъам чуэцара, чакхбаккхара, лорабара даьхъера кхоачамбоацараш дӀадахя ца могаш леладу «Консервплодоовощ» объединене кулгалхоша (н. и. Б. Г. Бычихин, С. А. Амхадов, Ш. Ц. Цураев.

Цхьайолча совхозашка баьча тохкамо хьахьеккад объединене кулгалхоша, партийни профсоюзни комитеташа, «Солнечный», «Московский», «Южный», «Заря», «Юбилейный» яхача а кхыча а совхозий директораша республика предприятешкарей организацешкарен хьувкъам чуэца баьхка нах тӀаэцилга, дӀа-юха нийсбелга тесса дитта. Лакха оасарле йолаш къахьегара, кхача, быт, салоӀилга вӀаштӀехьданихара хьалаш Ӏалашдаьдац царна. Къаьстта дукха кхоачамбоацареш да студенчески отрядашца, деша багӀача нагирхой коллективашца беча балха юкъе.

«Консервплодоовощ» объединене партком (В. С. Головченко) шийна наьрча предприятешта кулгалдара объединене аппарато беча балха боагӀаш бола тӀахьожам лоаттабац, кхоачамбоацараш дӀадахара хӀама дац, цар принципиальни партийни мах бац.

КПСС Грозненски горкомо, парте Сунженски, Грозненски, Ачхой - Мартановски а кхыча а райкомаша, консервни заводийн совхозийн юкхьалцарча партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша коллективашка этта хьал кхоачам боллаш тахкац, хьувкъам хаиннахьеи дикеи чуэцара даькъерча кхоачамбоацарашца цӀенхаштта къовсам лоаттабац.

Хьувкъам чуэцачеи баьцадаараш чакхдоахачеи цӀенхаштта гӀалаташ дувлийтарах, юртбоахама балхаш де хьатӀакхувлача наьха къахьегами быти лерттӀа вӀаштӀехья ца яккхарах КПСС обкома бюрос сацам баьб:

«Консервплодоовощ» объединене генеральни директора нов. Б. Г. Бычихина учетни карточка тӀа дӀа а язъеш выговор яла. «Консервплодоовощ» объединене генеральни директора заместитель нов. С. А. Амхадов шиӣ балха тӀа дӀахо лелавелга нийса ца лоркӀаш КПСС Грозненски горкомо енача предложенена раьза хила.

Парте горкома бюрос дийцад города школай дешархой дӀаухийтилга, тӀанийбелга, къахьегами быти вӀаштӀехьйоаккхилга «Консервплодоовощ» объединене боахамашка во леладарах дола дош, хӀаьта уж кхоачамбоацараш нийсдаларах бехке бараш цӀенхашттача партийни бехктокхаме эзаб аьнна КПСС Грозненски горкома секретара Н. И. Семенова яь информаци теркаме йицай.

«Консервплодоовощ» объединене партком (В. С. Головченко) дӀахайтад шоай служебни декхараш кхоачашдара а хьувкъам чуэцара, чакхбаккхара, лорабара балхаш во леладара а объединене подразделеней кулгалхошта боагӀаш бола тӀахьожам ца лоаттабаьлеи царга ра доагӀаш дар хьа ца дийхалгеи.

Парте обкома бюрос «Консервплодоовощ», юрта боахама министерство, кхыйола юртбоахама ведомствош, боахамий кулгалхой декхарийла баьб баьцадаараш чуэцачеи чакхдоахачеи наьха къахьегами быти вӀаштӀехьйоаккхача кхоачамбоацараш дӀадахара, план шеко йоацаш кхоачашъяра де мел эшар де.

КПСС райкомашта, партийни организацешта тӀадилла баьцадаараш чуэцачеи чакхдоахачеи коллективай балха лоаттабу тӀахьожам чӀоагӀбелга, гӀулакх тесса лелаеча болхлошкара доагӀар цӀенхаштта хьадехилга.

ШУРА ЯККХАРА ПЛАНАХ ЛОАРХӀАБУ

Дукха хьайбаш да Грозненски района Ленина цӀерагӀча колхозе леладеш, иштта: 2952 бежан, 11227 хьакха, 3032 устагӀа, 14325 боабаш. Укх шера къаьста дика толамаш доахаш хьабоагӀа доахан лелладераш. Шера план 2230 тонн йолаш ворхӀ бетта пачхаьалкхенна дӀачуенний 1728 тонн шура.

— 1172 етт ба тха колхозе бетташ, — йоах керттерча зоотехника Кадыров Зияа Алаудиновича. — Цар дукхагӀа шура лургйолча тайпара гӀулакхаш чакхдоах доаркаша. Укх шера кийс бетта план тӀехкхоачашъергья сага 300 тонн шура планал совгӀа дӀачу а енна.

...Ка бола ялат чуийцача доакъара дӀайийна хилача, хӀаьта хӀанз дикка дегӀаснача хьажкӀий кхашка дажаш доахнар колхоза доахан Петропавловске Ӏочубодача новкъа аьтта оагӀорахьа. Деррига а цхьатарра цӀеча фух да уж.

Доахан детта доладе деза аргӀанара хе хьатӀаккхачарга хьежаш гулбенна багӀар кӀай халаташ тӀа а духхаш доаркаш. Гаьнна хьахоз цар шоайла беламе дӀа-юха бу бегаш. Укх шера хьалхашка даттача декхарех лоархӀа ца еш цхьанкха доарка яц царна юкъе. ХӀаьта болх геттара дика бу социалистически яхье хьалха йолча Базиева Малкана. ВорхӀ бетта план 1470, тӀаийца декхар 2050 килограмм йолаш хӀара Ӏаттагара 2670 килограмм шура яьккхар цо цхьоалагӀа август тӀаккхоачаш. Иштта оасаре къахьегаш бу болх яхье шоллагӀчеи кхоалагӀчеи моттигашка болча Айдамирова Заянатеи, Дадаева Саноссеи. ТӀаийца хиннача социалистически декхарал дикка дукхагӀа я царех хӀаране йоаккха шура.

Шура яккхареи из пачхаьалкхенна дӀаллареи декхарех дика лоархӀабой а хьайбаш леладеча кхыча доакъошка дукха дика а дац колхозхой гӀулакхаш.

Укх шера планагӀа пачхаьалкхенна 670 тонн дулх дӀадала дезаш ба хьайбаш лелладераш. ВорхӀ бетта дӀаденнар 184 тонн мара дац. Цу гӀулакха хьакъехьа керттерча зоотехника йоах:

— Дулх дӀадалара шера план тӀехкхоачашъергья оаха 680 тонн дӀачу а денна. Иззал дулх дӀадала торонаш йолаш да тхо. Сентябрь, октябрь, ноябрь беттанашка дӀачулургья 3500 тьакха, хӀараяр юкъера лаьрхӀача 110 килограмм оаза хургйолаш. дӀабала лерхӀ 250 устагӀа, 140 бежан, 14 эзар боабаш.

Дулхи дӀа ца луш диса хьайбаш толамца Ӏенгара дахара дукха доакъар да колхозашка Ӏалашде дезаш, масала: йол — 1100 тонн, сенаж — 300, силос — 11000, ча — 4618, баьций витаминни хьоар — 3000 тонн. Йоли сенажи Ӏалашъяра планаш кхоачашъе гаргга бале а доакъараш кийчдара декхарех кхоачамболлаш дика лоархӀабац колхозхой. Иштта, силос, — 3174 тонн, ча — 2800 тонн, баьций гранулаш 892 тонн мара Ӏалашъяьйн, хӀаьта йол 740 тонн, сенаж 893 тонн кийчъяьй.

— 250 гектара тӀарча хьажкӀех силос кийчъе езаш да тхо. Доакъара дӀайийна 50 гектара тӀа свешлош а я тха цхьа-ши бутт баьлча, хьаяха езаш. Цул совгӀа, ка бола ялат чуийцачул тӀехьагӀа 2000 гектара тӀа дӀайийнача хьажкӀех а моша доакъар кийчдергда, — йоах Кадыров Зияа Алаудиновича.

Ялата лаьрхӀа чуэцаргйолча хьажкӀий гӀадамех а силос кийчъергйолаш да тхо. Уж хьалаш хиларах тха вӀаштӀехьдаргда гӀоьнеи мошеи доакъар кхоачам хилал Ӏалашде. Бакъда, концентрировани доакъар 50 процент мара кийчде карагӀдаргдац, хӀаьта эшар 4000 тонн да. Нийслургдола из кхоачамбоацар дӀадаккхара тхона новкъостал эшаргда.

Ала деза, силоса хьажкӀаш хьаякха йолайича хадданза болх бергболаш шоай комбайнаш колхоза механизатораша хьалхе а тешшаме а тоаь ца хилар. Из бахьан долаш геттара эсала лел силос кийчъяра гӀулакхаш.

— 4 комбайнах болх беш 2—3 мара хилац хӀара дийнахьа, вокхар дукхагӀа йола ха ехе латташ йоаких, тайп-тайпара оатхалаш эшаш. Цу духьа дийнахьа оаха кийъер 120 тонн силос мара хилац. Оасаре къахьегаш бац «Госкомсельхозтехника» Грозненски предприятера тхона новкъостала баьхка шофераш а. Сайрийна пхи сахьат даьлча дӀахо кхы болх а ца беш дӀалийлхе цӀаболх уж. — йоах Кадыров Зияас.

Ха дӀа а ца йохийташ геттара сиха оарцагӀйовла беза колхоза кулгалхой уж кхоачамбоацараш дӀадахара. Ца соцаш болх беш хила еза комбайнаши автомобилаши. Цу гӀулакха мела хуле силос Ӏалашъяра план а кхоачаш ца еш юсаргья.

А. СУЛТАНОВ.

ШЕРА 5000 А КХЫ ДУКХАГӀА А МЕТР БУРУВ ТОХАРИ ТӀЕХКӀОАРГА СКВАЖИНАШ (5000 МЕТР А КХЫ КӀОАРГАГӀА А) ЦХЬАН ШЕРИ АХ ШЕРИ ЯЬХА ЯХАРИ ДУХЬА «ГРОЗНЕФТЬ» ОБЪЕДИНЕНЕ БУРУВ ДЕТТАЧА БРИГАДАЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА

УСЛОВЕШ

КПСС ЦК ноябрьски (1978 шера) Пленума решенешкара, Главтюменнефтегаза мехкдаьттахошка дахьийтача моаршал тӀа КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева еннача рекомендацешкара, «Планировани тоаярахи боахама механизмо производства эффективности балха дикали айяра ю воздействи чӀоагӀъярахи» болча КПСС ЦК - аи СССР Министрий Советеи сацамгара хьадоагӀача декхарашца дувзадена «Грознефть» яхача Ленина орден лелаеча производственни объединене а мехкдаьттаи газови промышленноста болхлой профсоюза Нохч-ГӀалгӀай обкомо а КПСС обкома бюрос баьча сацамга хьежа решени тӀанийцай шера 5000 а кхы а дукхагӀа а метр бурув тохара тӀехкӀоарга скважинаш (5000 метр а кхы кӀоаргагӀа а) цхьан шеран ах шеран яьха яхара духьа бурув деттача бригадай республикански социалистически яхь йоаржаяра хьакъехьа. Яхь дегӀайоалае лаьрхӀад къахьегама оасарлеи балха дикали лакхъяра, бурув тохара коммерчески сухал эгтара тӀех хилийтара, шера бригадина лоархӀаш эгтара дукхагӀа бурув тохара даькъе бурув деттача бригадай коллективай творчески инициативеи хьинари тӀехдаккхар а тӀехкӀоарга скважинаш яхара цикл лоацъяр а духьа. Социалистически яхье котъяьннаргаш лоархӀаргья укх лоархера хьокхамаш кхоачашдеча эгтара дикагӀа хӀамаш карагӀдийна бурув деттача бригадай коллективаш:

бурув тоха доладича дена шера 5000 метр бурув тохар, цхьан шеран ах шеран скважина хьалъяь яккхар;

скважинаш хьалъяра дикалгара нормативни дӀадахараш кхоачашдар;

керда техника, хьалха латта технологи, балха процесс сихъеши къахьегама хьалаш тоадеши йола механизаци средствашш приспособленеш юкъе ихьхьар;

эгтара лакхагӀча коммерчески сухалга кхаьчар;

нехьа йови йола балха ха эгтара дукхагӀа кӀезигъяр;

бурув тохара балхашка дӀабода мах лохбаьр;

чоннаш ца хулийташ а къахьегамен технологически дисциплина телха ца еш а болх баьр.

КОТЪЯЬННАРАШТА ПООЩРЕНИ ЯРА ГӀУЛАКХАШ

Социалистически яхье котъяьннарашта поощрени яра лах призовой моттиг оттаю.

Хьалхара моттиг (цхьа моттиг) яьккхача бурув деттача бригада коллективана КПСС обкома, НГӀАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦӀе байракхи дипломи лу.

ШоллагӀеи (ши моттиг) кхоалагӀеи (кхо моттиг) призовой моттигаш яьккхача бурув деттача бригадай коллективашта КПСС обкома, НГӀАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома дипломаш лу.

Призовой моттигаш яьха бурувдеттача бригадай коллективаш республикански Сийлен улга тӀа йоах.

Хьалхара моттиг яьккхача коллективана 10000 сома ахчан преми оттаю, йохка 5 автомашини мах боацаш 3 путевкеи (санатории, туристически, салоӀача цӀеношка база) хьожаю.

ШоллагӀа моттиг яьккхача коллективана 7000 сома ахчан преми оттаю, йохка 3 автомашини мах боацаш 3 путевкеи (санатории, туристически, салоӀача цӀеношка база) хьожаю.

КхоалагӀа моттиг яьккхача коллективана 5000 сома ахчан преми оттаю, йохка 3 автомашини мах боацаш 2 путевкеи (санатории, туристически, салоӀача цӀеношка база) хьожаю.

ЯХЬА ИТОГАШ ЯРА ПОРЯДОК

Шу чакхдоалаш ю социалистически яхьа итогаш отчетни шера скважина яьккха яьннача социалистически яхьа условеш кхоачашъяьча бурув деттача бригадашка. «Грознефть» объединене а мехкдаьттаи газови промышленноста болхлой профсоюза Нохч - ГӀалгӀай обкомо а хьачуеннача материалашка хьежа КПСС обкомо, НГӀАССР Министрий Совето, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо цхьана яьча заседане.

Котъяьннача бригадашта совгӀаташ лу мехкдаьтта промышленноста производстве хьалхалаттарий республикански слете.

Социалистически яхь йишта лел шерра дӀахойтилга Ӏалашдара а бурув деттача дикагӀа йолча бригадашта карагӀдаьннараш дӀадоаржадара а шера чухь хӀара квартале юкъ-юкъера итогаш йойла «Грознефть» объединене кулгалхошеи профкоми цхьана яьча заседане. Цу итогашка а хьежа дикагӀа йолча бурув деттача бригадашта карара тела цӀе байракх лу.

НАХА КХЕТАМ БАЛАРА БОЛХ ТОАБЕШ

ХIАРАНЕГА ДIАКХОАЧАРГВОЛАШ

Кхетам балара балхах нахъха санхетам чIоагIбара хьабоалача пайда боарам лохбеш хIама да цу балха тIа каст-каста гучаювлаш йола формализм. Балха практика юкъера из дIаяккхарах пIеп. хаштташ хоадам болаши аьнна, «Идеологически, политико-кхетама болх дIахо тоабарах» болча КПСС ЦК соцам тIа.

Производства кулгалхой, беррига коммунистий декхар да къахьегамхошта, къаьстта кагирхошта, кхуви боагIарашта, коммунистически кхетам балара болх хадданза эргабоахаш тоабелга, социалистически яхьах йоахкаш йолча кхетам балара торонех биззагIа пайда ийбелга.

«Назрановский» совхоза партийни организацие идеологически актива юкъевоагIа 40 нел совгIа саг. Уж ба коммунисташ, комсомольцаш, боахама участкай кулгалхой. Белгалдаккха доагIа, царех дукхагIбараш совхоза къахьегамхошто кхетам балара балха юкъе айха дакъа лоацаш, наьха хьашташ Iомадеш болга. Кхетам балара балха дешаш теркама юкъмоттиго лоаттадеча коллективашка доахаш дола толамаш а белгтала хул. Цунца дола цхьа масал да Аьлтий-Юртарча отделене коммунист В. Джамбурнев керте латтача № 3 йолча тракторно-кхаш леладеча бригада коллектив. Нагахьа санна дIанихача шерашка массаза а механизатораш ца тоьаш, нах балхара дIабуелаш, механизмаши техникеи тохка латтарах кхашкара балхаш шоай ханнахь чакх ца доалаш хиннадале, хIаьта укх шера бригада болх дукхха дикагIа ба.

Укхаза укх бIаьсти хаьнахьа чакхдаьхар деррига кхашкара балхаш. Бригада сийна I Май хьетIакхоеччаш дийнар къахьегама сийлен байракх, коллектива елар ахчан премп. Шоаш хьалаьца къахьегама болар лаьгI ца деш хьабоагIа бригада доакъошхой тазанарча денга хьаккаччалца.

Производства боарим санна, къахьегама творчески хьалаш хьадера, кхетам балара болх тоабара йоакхо ечa коллективех я ала йиш я Буро кIалхарча отделене, Аьлтий-Юртарча отделене № 4 йолча тракторно-кхаш леладеча бригадай, Наьсар-Кертерча шурий-товарни ферма коллективаш.

ХIанзарча хьалашка, хIаьта из белгалдоаккх КПСС ЦК соцам тIа, партийни организацешкара, идеологически балха активисташкара хьадех кхетам балара балхах хьаданнна беркат хьаьоххилга, нахаца беча балха формаех толамагIьяраш лехилга. Цхьабакъда, массанахьа а доагIача бесса кIоарга кхетидаьдац уж дIадекараш. Из гIулакх тоъал чIоагIа Iатть къахьегамхой дог-уйлаша, къахьегама овсарлена. Цунга хьежна тIатIа кIалхьос боахама экономика, пачхахьалкхена докхха зе хул. ЦIаккха дицдалийта мегаргдац производства толамаш кхетам балара болх лерттIа вIашт Iехьбаккхарах дукхха дагъе гийша долга.

Информаце средстваш геттара чIоагIа дегIаенача вай замалакъа геттара дукха хIамаш довз сага хIара дийнахьа. Цунга хьежна лакхлу цун хьашташ а. Цудухьа кхетам балара болх вIашт Iехьбоаккхача теркалде деза из гIулакх. Эггара хьалхагIа из доагIа политически экономически дешара чулоацамга. Ала деза, дIадахача дешара шера политически экономически дешара системе тхогара кIенхаштта кхоачамбоацараш гучадийннилга. Массала а графикагIа чакхъювлацар школашка занятеш, школай цхьаьца болча кулгалкоша цIенхаштта теркам тIаахийтацар цу гIуланга, занятешка кийчо тIасIолла еш моттигаш нийслора. Уж тайпа кхоачамбоацараш дер Наьсар-Кертерча, Пхьилекъоагий-Юртарча, Аьлтий-Юртарча отделенешкагIа экономически знаней школашка.

Череповецки металлургически заводах болча КПСС ЦК соцам тIа белгалдоакх, вай замалакъа коллектива кулгалделга алхха административни наькъагIа чакхдахa йиш йоацилга. боахама хьалхашка латта декхараш кхоачашдеча кхетам балара болх творчески хьисапе бара теркам тIаахийта безилга. хIара болхлочун санхетам лакхбара хьадизза йоакхо езилга.

Цу соцам тIа белгалдаь кхоачамбоацараш да тха боахаме а. Цигара хьадоагIаш да болхлой раьза боацаш моттигаш нийслуга, нах балхара дIабувлилга. Вух. соцача кхаьчача цунах боахама доала зе доккха да.

Ишта, тахан болхлой тоъаш бац гIишлошъяра участие (войнхагIвола прораб Р. Местоев), кхоачам хилла бац комбайнераш а (порттера инженер А. Пугиев). Эггара воагIа дар да совхоза бехктохамча болхлоех пхьабараша шоашкара цхьац ца дехача болхлой йиза йоакхо ца елга. Къаьстта чIоагIа из доагIа центральни бухгалтере аппаратага (керттера бухгалтер Х. М. Вышегуров). Бухгалтераша масесха минот за йоагIача къастаргдола гIулакх дехьаш каст-каста царна латтъа боагIа болхлой е директор волча е парткоме. Из но хIама совхозе дIало доргдоацилга цIенхаштта дIахадад безье бораита.

«Идеологически, политико-кхетама болх дIахо тоабарах» болча КПСС ЦК соцам тIа хьалхадаьккхал, къахьегамхошта коммунистически кхетам лучь. социалистически яхь вIаштIехьйоаккхача доккха дакъа профсоюзашка кхоачилга. Цхьадолча даькъе цу балха йоакхо ю совхоза болхлой комитето (пред. М.-Б. Абиев), цхьабакъда, цунах кхоачам хила гаьна да гIулакх. Совхоза профсоюзни организаце болх болхлой комитета балхах лаьтта, ца Iеш отделеней, участкай профгруппай балхах а латташ хила беза. ХIаьта тIеххьарчар ер на дий аьнна хьадеш хIама дац.

Партийни организаце кьинар тIаухийт социалистически яхь вIаштIехьйоаккхача долаш дола кхоачамбоацараш дIадахара. Царех да, масала, яхьах кьахиипар массанахьа а наха шерра дIе ца доаийтар. ДIахо кхы а эргадоаккхаш тоаде дезарех да кхычарш хьоахам луш бола къахьегамхой морально а материально а белгалбара гIулакх.

Совхоза партийни, профсоюзни общественни организацешна кхы а чIоагIагIа къовсам лоаттабе беза нопта бохабу малар балха хина моларашца. Из санна эвлей доаца хIама шоашкара гучадалийтад трактористашa Х. Хаштырова, А.-Х. Мальсагова, Э. Шибилова, гIишлошъеча участка болхлочо М. Балаева. Малара тIаккхувраша духьелара къовсам кхы а нрагIа бе беза, балха дьнна ца Iеш, кхувш йоагIача тIехьенна цу наьха масолах доккха зе дала йиш хилар теркал а деш.

«Идеологически, политико-кхетама болх дIахо тоабарах» болча парте ЦК соцамо белгалдоаккх, кхетам балара балха юкъе деррига а хIама лоархIам болаш долга, из болх чакхбоахараш хIара сага санхетам чIоагIбеш, хIара саг теркалдеш шоай гIулакх дIаоттадз декхарийла болга. Из декхар кхоачашдара ерригача торонех пайда ийбе гIерт совхоза партком. Къаьстта бохтонхам кхетабеш бу оаха из болх тхоай боахаме хьийкъа хьажкIаш чуйа тхоаш кийчлуча хана.

У. МИСЛАУРОВ,
«Назрановский» совхоза парторганизаце секретарь.

Тюменски области Iалама рузкъаш комплексни караерзадечеи хIана хьакхолара йиэаш дегIадоаладечен — мехкдаьттеи гази яккхара мехка йоккхагIйолча цу базе — доккха дакъа юкъедихьад Малхбузеи - СибарегIеи Iалама - тохкама геологоразведочни мехкдаьтта института Iалмахоша. Цар лаьхьа а лоацаш тюменски геологашва хьайийлалай 170 мехкдаьттеи гази йоалла моттиг. ХIана институт чакхйоакхаш я картографически материалеи расчетийн комплекс кийчъсага. Цо йовкъостал дергда Малхбузеи - СибарегIеи мехкдаьттеи гази йоалача провинцера прогнозни запасаш мел дукха я хайта, белгалдергда поисково - разведочни буруш тохилга дикагIа мичахьа а мишта а хургда.

СУРТА ТIА: института литолого - геохимически приборашта юхе ва В. Захаров. Укхаза мехкдаьттеи гази йоалачa породай состави свойствашн белгалъеш тохкаш ду.

И. САПОЖКОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ПЕРМСКИ ОБЛАСТЬ. Иилла йоалаш латт Пермь — Казань — Горький яхача газопровода 187 километр йола участок. Ишта гIулакхаш жоп лу «Востокнефтепроводстрой» треста коллективо «Халкъа боахаменн бахв нахв довгорна, электрически йовхален энергеца 1979—80 шера гуйрен-Iан замалахь Iалашбора хьакъехьарча» КПСС ЦК соцама. СибарегIера газ мехка центральни районашка кхоачаргья.

Уналаш йолча, Уралерча халача моттигашна гIолла тIех а баьнна тIишлошнай малхбузенгахьа дIахо болх.

Цу пусковой объекте болх беш ба Башкире, СибарегIа, Юкъерча Азе, Гаьнарча Малхбоале мехкдаьттан газовни магистралаш хьалъеча школа чакхъяьккха опыт йола специалисташ.

СУРТА ТIА: Пермь—Казань—Горький яхача газопровода участка тIехьара километраш. «Востокнефтепроводстрой» треста СУ-1 гIишлошхой Кама аьрдехьарча йисте яхача бсахк.

Е. ЗАГУЛЯЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

ЙОАГГIАШ ЯЬККХА СИЙЛЕ

Вай республике дикагIйолча мехкдаьттахой коллективех я Октябрьски района буруш тохара балхий управлени. Из ишта хилар хьахьокхаш да цар укх шера ворхI бетта план 108,7 процент кхоачаш а еш 14 эзар сом планал совгIа пайда бар, буруш тохар сихдара план 105 процент кхоачашъяр.

Уж къахьегама хьокхамаш даха карагIдьянад болхлоша а общественни организацешна а хьинар айдена къахьегар бахьан долаш.

Управлене 15 бригада я. Царех бархIнена «Коммунистически къахьегама бригада» яха сий дола цIи еннай, хIаьта ворхI из цIи яккхара тIехьа къахьегаш я. Бригадашта юкъе белгалъяьннарех я хIанзале 4 шера план кхоачашъяь В. Найпака бригада.

Социалистически яхье котало йоахаш къаьхнай Ю. Просецке, Н. Вернигорива, П. Стебленова кулгалду бригадаш.

Балха кадраш Iомаярав царна кхетам балараш тIаберзабаь боккха болх чакхбоах управлене. Къонабарий дика хьехамчийи эшача гIо де нийча бола новкъостийн ба къаьнагIбола мехкдаьттахой, шоай балха говзанчаш П. Стебленов, В. Коробов, ишта кхыбараш. Цар къахьрша дIаIомаду шоашта ховш дар шоай къонача новкъосташта.

Укхазара болхлойн гIулакхера нахи шоай бехктонхам дика кхетабеш, шоай де деваш дар ховш, производствах дог лазийт къахьегаш хилар хьахьокх 67 сага Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ яларо, 135 сага баркалаш аларо, 213 саг коммунистически къахьегама ударник хиларо.

Дика лел управлене кхом барен хьурмат дарен гIулакхаш а. Масала, йовхала-энергетически ресурсехи бурувдеттача оборудованехи кхом беш пайда ийбаро хьалхарча ах шера укхаза кхоийтай 368 эзар киловатт-сахьат электроэнерги.

Коллективо доахача толамий масал да укх шера хьалхарча квартале Октябрьски УБР Еррнгсоюзни социалистически яхье кхоалагIа моттиг яккхар а.

Шеко яц, 27 декабре шера ялан кхоачашъе, аьлча шоаш тIайица декхараш бурувдеттараша кхоачашдергхиларах.

К. МАРЗИЕВ.

МИШТА КХОАЧАШДУ ДЕКХАРАШ

ПАЙДА БЕШ КЪАХЬЕГ

Грозненски экспериментально - механически завода болхлоша пятилетка задани 1980 шера 7 ноябре кхоачаш а еш, планал совгIа 485 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци арахеца, укх шера планал совгIа 10 эзар сом мах бола товарни продукци кийчъе дош деннадар.

Мишта кхоачашду из? Iхе шера план графикал цаIи ахи бутт совгIа хьалха а баьнна кхоачашъеш ба уж. Ер пятилетка йолаенча дена планагIа лаьрхIачул совгIа ара а хийца маьхала яьккхай 449 эзар сома маьха товарни продукци. ХIаьта дIабахача ворхI бетта планал совгIа продукци арахецара тIайица социалистически декхараш тIеххкоачашдаьд. Планал совгIа маьхала яьккхай 14 эзар сом мах бола продукци.

Завода коллективна къаьстта беркате да ер шу. Сохна ворхI бетта арахийнача продукцел укх шера цу юкъа кийтъяр 9,6 процент дукхагIа хиннай. Планал совгIа кийтъеча продукцех 87 процент яр къахьегама овсарле лаакхъяра чотах арахеца елаш хиннача, заданел совгIа ара мел хийца продукци из лаакхъяра чотах кийчъяь я.

— Тха завода машинашъераца цхьанна бутти шуи дIадахийтаи шоай тIайица декхараш дикка тIеххкоачаш ца деш, — йоах предприяте директора Негинский Леонид Моисеевича. — Цун керттердар да болхлоша хьинар кхо ца деш болх бар, шоай къахьегами социалистически яхьи кхетамца вIаштIехьъяккхар, пачхьалкхен плани тIайица декхарашн кхоачашдара шовшта тIалатта бехктохкам боккха хилар болхлой дика ховш хилар.

Из ишта хилара тешол деш да цар производственни хьоккамаш. ТIайипача декхарех нагахьа пункт яц тIеххкоачаш ца ец. Арахецача продукцега дIабода мах лохбара чотагIа кходаьд 37 эзар сом. Планал совгIа продукци маьхала яккхарах планагIа лаьрхIачул совгIа пачхьалкхена 29 эзар сом пайда баьб. ВорхI бетта заданел совгIа арахийцай 62 эзар сома маьха продукци.

Шера шоай тIайица декхараш толамца кхоачаш а деш укх шера кхоьй 23,8 эзар киловатт - сахьат электроэнерги. 19 тонн условни доагор, итт тонн совгIа метала, кхыйола материалаш. Укх шера еррига арахийнача продукцех 7 бIаь эзар гаргга сома маьха яр цхьоалагIча категорех я. Цхьа дIаеача юха ца ерзаеш дIайохийт механически цехе кийчъеча ерригa продукцех 90 процент яри сборочни цехе кийчъечох 80 процент яри. Укх шера арахеца йолаьй халнъа боахама чIоагIа эшаш йола машиннаькъаши тIашлей наькъаши тоадеш йола машинаш, «АР-53А» яха асфальторазогревателаш, «УК-18А» яха агрегаташ, кхыйола керда техника. Из керда продукци арахецара пачхахьалкхен плани тIайица декхарашн тIеххкоачашдеш да.

Шн-шегIа хьахиша дац уж производственни хьокхамаш. «ХIара балха денна — дикала Знак!» яхача девизагIа лаьрхача яхье даьхача толамий денна итогаш а еш, цехашкара, участнашкара социалистически яхьа экранашка гIолла массанена дIайовзийт уж. Халача, кулгашии деча балхашта механизацин автоматизацин яьй.

СССР керда Конституци тIайийна кхо шу дузача денга ахе шера плани кхоачашъяра социалистически декхараш тIа а кийца из болам дIабоIабаьча А. А. Забабурина, А. А. Коженкова слесарий-заготовщиний, сборщиний бригадаша, токараша Н. П. Дудникова, Н. В. Кильнинова, Г. В. Черникова хIанзлехьа пятилетка хьалхарча диъ шера плани дикка тIеххкоачаш а яьй. тIадоагIача шера календарагIа уж къахьегаш бола массехк бутт биъаб. В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денга пятилетка кхоачашъяра доккхий декхараш тIайийцад дукхача болхлоша. Уж тIеххкоачашдеш итташ болхлой ба укхаза. Царех ба сверловщик А. А. Юмакулов, токарь Ф. Н. Арутюнян, В. И. Грехов керте латта слесарий-сборщиний бригада, кхыбараш. ХIана 1980 шера календарагIа къахьегаш ба уж а.

Б. КОСТОЕВ.

ОБОРУДОВАНЕГА БИЗЗАЧА НИЗАЦА БОЛХ БАЙТА

Грозненски ремонтно - механически заводе тоъал дукха оборудовани я, царца аьшк теда, сварочни, кузнечно - прессови а йолаш.

Массарел дукхагIа я аьшк теда станокаш. Царех дукхагIа яраш универсальни я.

Оборудоване болх цхьан сменагIа мара бац. Универсальни станокаш тIа болх беш бола нах лакха квалификаци йолаш хила беза. Ишта квалификаци йола болхлой заводе тоъаш бац. Цудухьа оборудованега болх байтара коэффициент а оатхалаш кийчъяра цикл а лоха я.

Кхы тIа станокаш а отталь производства боарим алсамбаккха вIаштIехьдалац болхлой ца тоъар бахьан долаш. ХIаьта уж станокаш дIаоттае моттиг а яц заводе. Болхлой дукхагIа хулийташ хилча хьаде деза уж чубахa цIенош, берий учреждениш, общежитеш, салаIа моттигаш, кхыдар. Завод уж хьалаш вIаштIехьдаха гIерташ я. Бакъда, цу гIулакха ха а ахча а эш.

ТIаккха хIанзарчоа фу дича бакъахьа да?

Из проблема къоастаялургья, нагахьа санна оборудованега биззача низаца болх байте, аьнна кхеташ я завода коллектив. Цу гIулакхи механизацин автоматизацин е еза. Къахьегама овсарле лоха йола аьшк теда универсальни станокаш дIа а яьха, цар метта из автоматашк автоматаши оттае еза.

Ах автоматаш тIа болх бе могаргда ПТУ, школа йисте а яьккха заводе бехкача къонача болхлошта. Царех хургба станокаш-ах автоматаш тIа болх бу операторашв. Укхаза шаьръергья цар шоай квалификаци а.

Цунца цхьана дукхагIа хила беза станокашта-ах автоматашта ремонт е ховш бола мастераш а. Царна ха деза гидравлически, электропневматически, электронни чоалхаю йолча системашта ремонт е а цар болх бергбоаш уж вIаштIехьъяхи а.

Из болх бергболча наькха хилацза аргьяц юкъера образовани а лаьрххIа профессиональни говзал а. Дувцилга доацаш чIоагIа эш тхона цу тайпара квалификаци йола болхлой. ХIаьта вай городе яц ишта квалификаци луш йола ПТУ е юкъера-технически дешара заведени.

СССР-ча заводаша а СЭВ чудоагIача мехкаша а тоъал дукха арахец программни управлени йола станокаш-ах автоматаш. Царна гIулакх де лакха квалификаци йола болхлой кIезига бале а тховйма хулла дукхагIа уттае гIерт тхо уж. 1975 шера заводе 10 станок-ах автомат мара яцар. ХIанз цу тайпара йола станокаш 26 я заводе. Цар 50—60 универсальни станокаша бер миссел болх бу.

Белгалдаккха деза станокаш-ах автоматаш балха юкъейоаллара йоккха инженерни кийчо е езилга. Технологически процессаш, балха программаш оттаяра кIоарга теоретически знанеш а практически навыкаш а йолаш хила беза инженерашн-технологаш. Заводе массеза ца тоъаш ба цу тайпара бола специалисташ.

1980 шера заводе болх бе йолалургья буровой а геолого-разведочни а оборудованена эша оатхалаш хьаю цех. Цу цехе дукхагIа йола оатхалаш хьаеш хургья станокаш-ах автоматаш латта 5 поточно - механизированни линии. Цу гIулакхо вIаштIехьдоаккхаргда болча нахаца 50 процент дукхагIа запасни оатхалаш арахецилга.

А. ЕРУХИМОВИЧ,
ГРМЗ керттера технолог.

ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕШКА — ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

ДЕРРИГНЕНА ЖОП ЛУ КОММУНИСТАША

«Червленский» колхоза кхаш леладеча цеха партийни организаце 39 коммунист ва. Уж къахьегаш ба масса йолча производственни участкашка.

Укхаза хиннача отчетно-хоржамий партийни собрано итоташ йир чакхдаьннача шера партийни организаце баьча балха, гучадаьхар кхоачамбоацараш, уж дIадоахаргдола наькъаш белгалдаьхир.

Коммунисташа дика дакъа а лоацаш чакхъяьлар собрани. «Червленский» колхозо ялат дохкара план 90 процент мара кхоачашъяьяц укх шера. Коммунисташ Д. Н. Стороженкон К. Ф. Кулебякини керте латта ялаташ леладу ши мехотряд пхьатарра балха хьалаш долаш я. Бакъда, чуйица ялат-м цхьатарра дац.

Укх шера хьайбашта доакъар нийчдара гIулакх а дикна дац. Йолча торонех боахаме бизза пайда эцац. Из бахьан долаш йол кийчъяра план 40 процент мара кхоачашъяьяц.

Собране къамаьл даьча механизатора Г. Н. Цакваловa цу дешах лаьца аьлар:

— Ишта хьал тIаоттаре бахьанаш леха йиш я. ХIаьта, сога хьаттача, бахьан цаI: къахьегам леррттIа вIаштIехьбаькхв ца хилар. Доакъар нийчдеча моттигашка вай, коммунисташ, дIахьалхашка а даьнна дIаоттацазар. Цигача 12 коммунист ва, амма массавар шоашкара масал а гойташ къахьегаш вац.

Собране къамаьлаш даьраша дийцар производстве коммунисташ массаза а хьалха латта безилга. Цунца дувзадена укх тайпара масалаш кхувлар: коммунисташа Г. Мищутушкина, М. Морозовас къахьегама дисциплина телхаю, производственни заданеш кхоачашъяц. Партийни бюрос ма дуьлийта шоашкара уж гIалаташ кхаще тоабаланзар. ХIаьта я партийни организаце царгара доагIар хоадамболлаш хьадехайзар.

Коммунисташа дийцар механизатораш ца тоъар бахьан долаш колхоза тракторашлаьтталга. Ах шера уж лелаяра коэффициент 56 процент мара яц. Колхозе механизаторий кадраш кийч ца елга да ала. йиш яц цу гIулакхах.

— Йоакхо яц вай къонача механизаторий, — аьлар тракториста В. Думанаева. — Мехотрядашка уж дIаэца безам боацаш моттигаш хиннай. ХIаьта хьехамчаш а во леладу балха опыт йолча механизатораша. Коммунисташ дIахьалха а баьнна, лерттIа дош аьнна дац из гIулакх тоадара.

Кхетама болх эсала лелабара а социалистически яхь шерра йоарнаяра кулгал ца дарах а цIенхаштта критика йир партийни бюрона.

— Хьежача гучадоал яхь йоаржаеча дукха кхоачамбоацараш долга. Укхаза дукха кема леладеш гIулакхаш да, — аьлар коммуниста Н. Рогожина. — ТIайица декхараш кхоачашдой хьажац, механизатораша беча балха итоташ еш а ца еш а хул. Балха хьалхалаттараш белгалбахац, цар опыт массанена дIайовзийтац. Вайна хац механизатораша шоашта тIайица декхараш мишта кхоачашду, балха хьалхалаттар, тIехьавусар малав. Вай беча балха итог ер бухгалтерии плановни отдели я, укхазара кхы дIахо балац из болх.

Отчетно хоржамий собране къамаьл даьча коммунисташа белгалдаьккхар къахьегама коллективашка кхетама балха е йоагIаш йола йоакхо ца елга, гойтара агитаци эсала йолга. Партийни собранешка тIайийдеш хиннa сонамаш массаза дизза кхоачашдяцар. Партийни бюрос производственни планаши тIайица социалистически декхараши кхоачашдара къахьегама коллективаш оарцагIъяьхаш.

Беррига болх тоабара лаьрхIа решени тIайийцар цеха партийни организаце.

Е. ФАРНИЕВА.

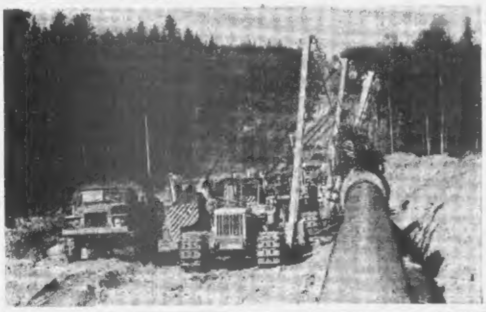

ХЬЕХАМЧА—КЪОНАЧА БОЛХЛОЧОА КХЕТАМ ЛУР

Хьехам — боккха кхачахьалкхен лоархIам бола гIулакх. Алхха къонача болхлочоа е специалиста кхетам белча воалаш вац из, цунна тIалаттар-м кхы а доккхагIа декхар да—сага кхел къонсталр. Цудухьа хьехамчий декхар тIадехк вIашагача сага детIала баха, во сий дергдолча а шоай професси кIоаргга йовзача болхлошта, инженерно - технически болхлошта.

Тха управлене 117 хьехамча ва, царех 52 коммунист, 10 кулгалдув инженерно-технически болхло. 49 бурувдеттар, 8 оператор-коллектор ва, кхыча профессеех бола а нах ба. Царна юкъе ба лаккерои юкъереи дешар дийпув, дукхача къамех бола нах.

Хьехамчашта кулгалду 5 совето, хIаьта центральни совета керте латт центральни инженерно - технологически служба начальник А. М. Заринский. Хьехамчий советаша кадрай общественни отделаца, буровой мастерий советаца, кхыча общественни организаценица цхьана бу болх.

Управлене балха специфика теркал а еш буровой бригадай вахташна болх бу хьехамчаша. Массаза яхий синна, хьехамча а цунна тIа чIоагIваь къона болхло а цхьан смене къахьегаш хул. ХIаьта цар шоай социалистически декхараш тIайийлу, уж кхоачашдара тIахьежам лоаттабу хьехамчий совета.

Профессиональни педагогика, психологе, къахьегама законодательства даькъе знанеш луча хьехамчашта знанеш луча практически цивкъостал дара болх беш я 64 сахьата программа йола хьехамчий школа. Дешара а производственни квалификаце а боарамга хьежжа вIашагIъехкай группаш, школа балха юкъе хьинаре дакъа лоац № 2 йолча районни инженерно - технологически служба вокхагIа волча инженера геолога И. Магомадова, бурувдеттараша А. Багомедова, Э. Орехова, С. Тарамова, лаборант - коллектора М. Демашинас, бурувдеттачун гIончас В. Ликаева, электромонтера В. Евтушенкос, кхычар.

Кхетам балара болх тоабар я хьехамчаша шоай гIулакхаш хьинаретIа леладер а бахьан долаш вIаштIехьдаьннад нарушенеш кIезигъе. Нагахьа санна совхха хьалхарча квартале 53 нарушени яьхиннаяле, укх шера 29 мара яьяц. Наьха санна кIезиг денна къахьегам лорабарен ихерачален техникан правилаш телхаелга, буруш деттача авареш хулга, кхыдараш.

Бурувдеттарий профессиональни говзал лакхъеча дика болх бу № 132 йолча буровой коллектива хьехамчаша (начальник М. Л. Джандаров), № 139 йолча буровой (начальник П. А. Таранов), № 133 йолча буровой (начальник Ш. Тарамов), кхычар. Масала, экзамен толаме дIа а енна бурувдеттараш хилар С. Ибрагимовх, А. Дадаевх, шоай разряд лаккийр бурувдеттачун гIончас В. Шамановa, слесараша С. Зубайраева, Р. Мугалимова, Г. Линова, кхычар.

Тхоашта могар ду оаха, хьехамчаша лакха говзали культуреи йола бурувдеттараш хьалхебара. Буруш тохара Грозненски а управлене, хIаьта цул хьалхагIа «Грознефтеразведка» тресте дукхача наха шоай говзал Iомайир цхьан хана бурувдеттараш хиннача, хIанз буровой начальникаш болча Н. Д. Гусакова, Н. Г. Мау, В. Ф. Мельникова, вышкомонтажникаша П. Л. Куценкос, В. С. Детистова, Н. А. Балаева.

Уж боккъонца болхлой-педагогаш, шоай говзал кIоарга Iомаль нах ба. ХIаьта из Iомаелга атта гIулакх дац. Тха управлене скважинаш яхара геолого-технически хьалаш геттара чоалхане да — кIоаргал 5000—5500 метр, хIаьта «Бурунна — 1» яхача скважина яр 7501 метр, температура 200 градус йIовхалга кхачалца, тIоанашкара давлени — эзар атмосферага кхоачаш.

Хьехамчий балха тIа йоккха моттиг дIалоац къоначарна шоай предприяте дай хилара, производственни декхарашта хьалхара бехктокхаме хилара уйла дег чу йоассаяро. Цудухьа ма могга дукхагIа болхлой, инженерно - технически болхлой гIулакхера нах производства доал дара юкъеоза, къахьегама коллективай общественни вахарера цар лоархIам лакхбе гIерт тхо. Цу даькъе цхьадола хIамаш нарагIдаьнид тхона. Структурни подразделеней кадрай общественни бюрошка, буровой мастерий советe, правонарушенешта профилактика ярел дисциплина чIоагIъярен советe, халкъа дружине, тайп-тайпарча комиссешка дакъа лоацаш ва 70 гаргга къона болхло, инженерно - технически болхло. Къахьегамхой производстваца доал деча гIэсовара болхлой собранех дикагIа пайда эша даьннад тхо. Управлене я цун структурни подразделенешка а болх беш я массазара производственни совещанеш, технически советаш, къонача специалистий совет, хьалха латтача опыта школа.

Кердадараш творчески лехаш, хIамаи ахомбеш шоай технически знанеши профессиональни говзали лакхъеш къахьег дукххача буровой бригадай коллективаша. Цу даькъе дукха къахьег хьехамчаша, хьинаре къахьегарцеи къона болхлой масал гойтарцеи къона болхлой къахьегамца творчески гIулакхаш леладара оарцагIбоах цар.

Производственни а кхетама а балха тIа хьехамчех шоай дика гIончий лерхI партийнии профсоюзнии организацеша, управлене администрацe. Бригада алхха производственни хинна ца Iеш, ишта социальни организм а я. Коллектив кхотаенна, нах шоай декхараш довваш а уж кхоачашдар ниа ца кхобе кийча я болча, ховш ма хиллара, дикагIа къахьега безам боагIа.

Къахьегама коллектива нравственни климат хьакхоллачара, итталгIча пятилетка декхараш кхоачашдечара хьехамчий лоархIамах дувцача хана хьоахь да деш дика йиш яц политически экономически дешар Iомадеча цар дакъа лацар. ДIадахача шера тайп-тайпарча звеньяшка деша вагIар 609 саг. Белгалдаккха дезаш да цхьа хIама: хьехамчашта тIачIоагIбаь мел бола къона болхлойн инженерно - технически болхлойн из дешар дешаш ба.

Тха управлене хьехамчий болх даккха гIалат доацаш вIаштIехьбаькхаб аьлча нийса хургдац. Укхаза шаьра гу цу балха юкъе нийслу кхоачамбоацараш. хIаьта уж дIадахара оаха денна къа а хьег.

Массехк деша газет дешарий теркам тIаберзабе безам бар са. Тхона Iалаьмате чIоагIа эш хьехамчашта новкъостала дола дика литература. Сона хетачох республика информаце массови средстваша кхоачамболлаш хьагойтац хьехамчий опыт. Дика хургда газетий оагIонаш тIа цар балхах лаьца каст-каста лаьрххIа подборкаш теларе.

В. БЕЛЕЦКИЙ,
буруш тохара балхий Грозненски управлене кадрай общественни отдела председатель.

Нохч-Г1алг1ай АССР халкъа т1ахьожама комитете

ЛЕРТТ1А ДОАЛ ДЕ АВТОТРАНСПОРТА

«Грозтрубаводстрой» треста г1иллош еча механизаци яра управлене (нн. Ахильгов, Нагоркин, Касьянов) автотранспорт, доагор-смазочни метериалаш лелаеча ц1ен хьаьтта дола кхоачамбоацараш гучадаьхад республикерча халкъа т1ахьожама комитето.

Бехктокхаме г1улакхерча наха транспорт т1ач1оаг1 я аь, хаддаза т1ахьожам ца лоаттабар бахьан долаш лертт1а пайда а эцаш лелаяц автомашинаш, 1977 шера машинаш лелаяра коэффициент 0,5 хиннав яле, 1978 шера — 0,46 мара яцар. Соахка мовхьаш д1а-ел яхукьаш баь никъ 24 процент мара бацар беррига машинаша баьча наькъах.

1977 шера Управлени СССР-е болх беш йолча автомашинаштен механизмаштех доагорца кхоачам бе яхийта хинна автоцистерна — АЦМ-4 ерриге оттадаш д1а а наьха укх шере мара ц1айоалаяннзар. Управлене йолча машинашта шийханахьа ремонт е кхьдола технически г1улакхаш а дац. Еш йола ремонт а йиза а дика а яц.

Автотранспорто беча балха учет яц управлене. Машинаш мича хана араяьл, тугйоаг1а хоаш дац, х1аьта цхьаболча шофераша шоай ц1аг1а д1ауттаю уж.

Путевой листаш тоаеш е командировке йолча машинашта г1улакхерча сагга кулг - кара дукха уж д1ателаш моттигаш хул.

Дукха ха я 2 легковой машин ремонт а ца еш латта. Х1анз а уж тоаяра кхы деш х1ама дац. Технически г1оновкъостал де лаьрг1а йола автомобилаш йоаг1ача а ц1а йоаг1ача а д1алехк.

Култалхой т1ахьожам боцаш йиса автотранспорт водителашна шоай г1улакхга лелаю.

Баланса т1ара автомобилаш д1алахара боккъонаш телхаю. Иштта, ЗИЛ-164, № 06—42 ЧИЗ яха машин баланса т1ара д1аяьнна бутт баьлча а водителе иоа латтар е номерни знакаш хьа ца йоахаш, е водителагара технически талон а хьа ца эцаш.

Управлене оттаьнац доагора-смазочни материалий кхоамбара мероприятеш. Дукха уж д1аахийтачо бехк бац е кхоамбаьчо барзал а алац.

Мехкдаьтта продукташ эшачун учет яц, фондах йоашта хьалхйоарам къаьга организацешка йоац.

Автомобилаш лине т1а эрийоалийт болх ца беш а налебе ца тохаш а спидометраша йоалаш. Машинаша баьча наькъа учет а путевой документацена нийсса обработка а яц. Цхьаболча водителашта шоаш ца баь некъ баьб а яхаш, боккъо йоацаш доаг1адаь бензин, а резина а т1ара д1айоах.

Доагора-смазочни материалаш а резина а цхьаьккха боарам а боацаш д1ахец водителашта. Дукхьала цхьан ГАЗ-24 (№ 94—11) яхача автомашинана укх шера хьалхарча квартале д1аденнад 3100 литр бензин. Из шера йоаг1а норма я. Иштта, «Москвич-1240» (№ 64-00 ЧИГ) яхача машина 2,5 шера нормаг1а 16 тонн йоаг1ача 25 тонн еннай.

Воахкаг1а волча диспетчера Доваева цхьаькха накладной а йоацаш диспетчераашта, цар шоай арг1аг1а, путевой листашта 1ог1а а ца хьожаш, водителашта д1ател мехкдаьтта продукташ. Хьожам баьча дийнахьа нов. Донасиега тоьаш дицар 130 литр А-76 яха бензин, совг1а дар А-72, АИ-93 — 190 литр, дизельни доагор — 270 килограмм.

Автотранспорто беча балха, доагор-смазочни материалашта кхом бара, фондови мехкдаьтта продукташ лорая т1ахьожам лоттта ца бар баьхьан долаш управление начальника нов. А. А. Ахильгова выговор, керттерча инженера декхараш кхоачашдеш волча В. И. Нагоркина строги выговор техай.

Нов. А. И. Иванов Нохч-Г1алг1ай АССР Министрий Совета председатела заместителалла хьожаварах дола

НОХЧ-Г1АЛГ1АЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Нов. Иванов Анатолий Иванович Нохч-Г1алг1ай АССР Министрий Совета председатела заместителалла хьожаве, Нохч-Г1алг1ай АССР финансий министра декхарех из мукъа а воалийташ.

Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИН.**

г. Грозный,
1979 шу, август.

Нов. С. В. Синельников Нохч-Г1алг1ай АССР Министрий Совета председатела заместитела декхарех мукъавалийтарах дола

НОХЧ-Г1АЛГ1АЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Нов. Синельников Сергей Васильевич Нохч-Г1алг1ай АССР Министрий Совета председатела заместитела декхарех мукъавалийта, пенсе т1а водаш хиларца дувзаденна.

Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИН.**

г. Грозный,
1979 шу, 30 август.

САГИ ЗАКОНИ

НАЬХА ВАХАР ЛОРАДАР ДУХЬА

Цхьан дийнахьа гор. Грозерча Старопромысловски районе 10-г1а Линии Ялтинский яха ши улица в1ашаг1кхеттача авари йир «ГАЗ-24-н», «Жигулин» в1ашка а кхийтта. Цу улицашка цхьа ха яьккхар транспорт д1а-са яха йиш йоацаш.

Ця хоаш хинна х1ама дий из? Дац. Цкъа-дале, елача машинаца боккъо йоацаш аравьнная Ибрагимов, шозлаг1а-дале, шийна аьтта оаг1орахьа хьат1айоаг1ача транспорта никъ битабац цо. Иштта. Ибрагимова бехкаг1а ши машин в1ашкаккхетарах «Жигуленаа» т1аваьг1а водитель а лозавеш, машин йохаьай. Ше даьча зуламах Ибрагимов бехктокхаме ваьв.

Автотранспорт наькъаг1а лелар, цо болх бар къоастадеш йола керттера нормативни акт я — «Наькъаг1а лелара правилаш». Водителаш уж телхаеш хилча из бехктокхаме ва.

РСФСР уголовни законодательства белгалдоаккх автотранспорта дега зуламех эхта:

транспорт лелаеча саго лелара кхерамзле а транспорта эксплуатаци яра а боккъонаш телхаелга;

корта бохо малар менна а волаш транспортни средствашна лелаелга;

технически в1аштехьйоацна транспортни средствашна арайоалийтилга:

автотранспортни средствашна лочкъаьа йига а йига транспорта йола правилаш телхаелга.

Дукхаг1а йолча хана водителоша телхаю лелара кхерамзлен а эксплуатаци яра а боккъонаш. Эттара дукхаг1а зуламаш дувл уж боккъонаш телхаеча. Цу тайпара ду зулам белгалдаьккхад Российски Федераце Уголовни Кодекса 211-ча статья т1а. Из статья кхаь даькъех латт. Даьча зуламга хьежжа дуя беш бола бехк а.

Цу статья хьалхарча даькъе бехке ву дег1а йоккха йоапа човнаш, е материальни зе дарга хьежжа, кхаь шера набахта чувалла, е цхьан шера исправительни балхаш де, е 100 сом г1од такха. Цунца цхьана 2 шера транспортни средствашна лелара боккъонаш д1айга йиш я цунгара.

Вей дакхе вийцача Ибрагимовна бехк бир РСФСР УК, ст. 211, д. 1, хьежжа.

211 статья II-ча даькъе бехктокхаме оз, нагахьа саьна боккъонаш телхаяр бахьан долаш саг вийна хилча, е саги вахаре кхераме йола хала човнаш йича. Цу статья шолг1ача даькъага хьежжа бехке волчоа 10 шерага кхаччалца чувалла суд е йиш я, пхе шера транспорт лелае боккъо а йоацаш, е из боккъо д1а ца йоаккхаш.

РСФСР Уголовни Кодекса 211-ча статья кхоалаг1ча даькъо кхаь шерагара пхийтта шерага кхаччалца суд е санкци лу. Цу статья кхоалаг1ча даькъах пайда а эцаш суд ю геттара доккха зулам даьчоа.

Технически в1аштехьйоаца автотранспортни средствашна балха арайалийтачов (гаража заведующена, диспетчера, механика) нагахьа санна наькъа хатар йиккха дале, бехк бу РСФСР УК ст. 211 хьежжа пхе шерага кхаччалца чувалла.

Цу статьята хьежжа бехк бу водителa, нагахьа санна моллача сагага, е машин лелае боккъо йоацачунта машина ко д1адаларах зулам даьннадале.

Наьха машинашта т1аккхувдаш моттигаш х1анз а нийсалу. Дукхаг1а йолча хана д1аоттаьь латта машинаш кхуваларaш малар менна, уж лелае боккъо йоацаш бола нах бе. Иштта д1айигача машинашца зуламин даь дукха моттигаш я.

Цхьаннахьа а болх беш боацача, е машин лелае боккъо йоацача Ахьядова город Аргуне, Степной улицаг1а вахача М. Эльбиева воара лочкъаьа йигар гражданина Алборнева доалахьа йола автомашина ВАЗ-2103, № 92-99 ДАМ. Лочкъаьча машинаца Меснер-Юрта д1аводаш машин д1а а теха йохайир. Из йолча даьна 747 сом зе а деш.

Халкъа судо РСФСР УК ст. 212-1, ст. 211,1 д. хьежжа даь зе юхаметтаоттадайташ чувалла цхьа шу ха техар Ахьядовна.

Цу тайпара зулам хьалхадаь дале цхьа шу чувалла, е товвара балхаш дара суд ю, е 100 сом г1од ток. Шоаг1а автотранспортни средствашт йига хилча — кхо шу чувалла суд, е цхьан шера товвара балхаш дайт.

Дукха аварeш хул г1ашлой бахьан долаш. Царех цхьабараш шоай ц1аг1а санна лел машинаш лелача наькъа т1а. Наькъашка лелара боккъонаш телхаеш бола г1ашлой советски законаг1а бехктокхаме оз.

Л. РУСАК,
Нохч-Г1алг1ай прокуратура отдела прокурор.

НИЗ Д1АКХОАЧАР ДУ

Ялати кхыйола юрта боахама продукци д1ахо йодача хана алсамъяккхара хьакъехьа КПСС ЦК июльски, ноябрьски 1978 шера Пленумий социмаша хьийхача новкъа боккха г1а баккха безаш а укх шера тха «40 лет Октябри» яхача совхоза коллектив.

Чуйица даьнна гурахьа д1адийна хинна ялат. 3518 гектара т1ара чудерадир из. Из болх беш ха дукха йоаль яле а — 19 ди — к1и-марса кампани чанхйоаккхача дакъа лоацаш хиннача наха балха оасарле лакха йолаш, х1аране шай бехктокхам кхетабеш къахьийгер. Х1ара комбайнеро 160 гектара т1ара чуяца дезаш дар ялат, нормага хьежача. Х1аьта къаьстта хьинаре болх баьча комбайнераша Б. Газдиева, А. Тернакиева, А. Зурабова юкъера лаьрх1ача 175—260 гектара т1ара чубера хьувкъам.

Ялат чуяцара болх ипатовций методаг1а комплекс в1ашаг1а а елла чакхбаьккхар. К1а хьенха доаллаше а сиха, дигъ балха дийнахьа, кхаш чах мукъадаьхар механизатораша.

Балха темпаш кхы лох а ца еш, кийчо е болабелар механизатораш гурахьа дув ялат д1адера. Т1адовг1ача шера туэдаргболча кхьча культурай хьувкъама лард йолла. Цу г1уланха 16 трактор юкъе а йолаш лаьрхх1а отряд в1ашаг1ъеллар. Лаьтта ахарал совг1а удобренешца кхаш хьаьнде декхарийла ба цу отряда механизатораш. Х1аьта х1анзале цар кхашка д1айихьай 7000 тонн органически удобрени. Из я шера планаг1а д1алхьа езачох 60 процент.

Лаьтта оахаш эгтара низ болашаг1а йола Т-150, К-701 маркех йола тракторш я, ерригаш а цхьайтта. Х1аьта уж лелаеш бараш йоккха балха опыт йола механизатораш ба. Х1анзале 3500 гектар лаьтта аьхад цу отрядо, цунах 2000 гектар лаьтта гурахьа дув ялаташ д1адера кийчдаьд. Балха нормаш кхоачаш ца еш цхьаккха саг вац отряде. Х1аьта къаьстта дика къахьег механизатораша З. Оздоева, Ю. Дударова, З. Хучиева. Масала, З. Оздоева К-701 трактора т1а норма 8,4 гектар йолаш, х1ара дийнахьа юкъера лаьрх1ача 18 гектар лаьтта оах, х1аьта Ю. Дударова Т-150 марках йолча трактора т1а 190—200 процент кхоачашъю шай балха нормаш. З. Хучиева — 160—170 процент.

Боккха теркам т1абахийтаб совхоза култалхоша цу отряде наьхьогача наьха балха хьалаш лертт1а в1аштехьдахара, балхацара безам собаккхара. Иштта, механизатораш шоайла дага а баьнна социалистически лхьа итог х1ора лхи ди даьнча е социам баьб. Цу юкъа ляхь котало яьккхача кхаь сага ахчан премеш лу, яьккхача моттигага хьежжа. Д1ииаг1болчар сийна «Молнеш» араеш, карара кара лу ц1е вымпелаш тей. Д1а-хьа тракторaш лехкаш механизатораша зехьа ха йоаргйоацаш тракторашта заправка духхьала кхай т1а ю, сквр тоаc массе хана кийча я цу отряда хьашташ кхоачашдера т1ач1оаг1ъяь «техничка», яа х1ама а духхьала кхай т1а кийчъю д1а-са лелача кухне. Сайрийна кхай т1ара ц1а а 1уйрийна сецца балха хьа а автобусаца кхувл механизатораш. Цу дерригача г1улакхаша оасарг1а, динаг1а болх бе дог дойт механизаторий.

Т1ате1а кийчдеш да боахаме д1аде фу. Из д1адувча боарамга д1акхоачадеш йолча машинаша дийнахьен буен болх бу цахаддаш. Х1анзале 1900 тонн фу 1алашдиьд. Цунах 700 тонн д1адувча боарама цхьоалаг1ча классага д1акхоачалаьд.

Х1анз сихбенна ялата хьажк1аш чуэцара кийчо еш ба боахама механизатораш. Из геттара бехктокхаме кампани ший ханнахьен дикеи чакхъяккха йиш хулийтаргдола дерригa хьалаш оарцаг1доахаш да боахаме.

Техника во товеш хиларах доаг1аш дийцар тхо дукха ха йоацаш «Сердало» газета т1а. Из статья йийцар механизаторий собране. Цига дийца кхоачамбоацараш д1адахара доккха новкъостал дир механизатораш. Х1анз ерригa х1ана лц аьнна техника хьажк1аш чуэца йолас кийча я.

Ялати шоллаг1а культура а ипатовций методах хьувкъам чуэцара - транспортни комплекс в1ашаг1 а елла чуерзаергья.

Доакъар 1алашдара шоллаг1а месячник д1ахьош да х1анз республике. Цу юкъа боахаме 1алашъе езаш я 180 тонн йол, 5 эзар тонн силос, дакхха деза 130 тонн баьций витаминни хьоар. Укх месячнике а дерригача шера а доакъар 1алашдара хьакъехьа хьалхашка латта декхар кхоачашдар дукха низ д1акхоачар дергхиларах шеко яц са тха совхоза коллективо.

М. ЧУМАКОВ,
Назрановски района «40 лет Октября» совхоза керттера агроном.

КХЕЛЕТАРИЙ БОККЪОНЦА ВОЛА ДОТТАГ1А

Къаьметтал цхьа шу а даьнналац Централньи балара дукхьала йоаллача Р. Люксембурга улицаг1арча кхелетарий милице инспекце капитан Сулаев Хьасан Мальсагович болх бе волавеннача хана деиз. Х1аьта а х1анзле республики МВД кхелетарашта йолча инспекцига хьожача отделен чурча г1улакхий райотделен ше динаша вувцийта карарг1даьннад цун. Х1аьта цо кхелетарашта 1уналлоаттаду участкаш Кирова ц1ерaг1а поселоки Андреевски долинен — эггара гаьнаг1а ухкарехи халаг1а лоарх1арехи йола белгалдаьккхача ховргда цу х1амач кхы а боккхаг1а лоарх1ам бе боаг1илга.

Из деррига ца лаьрх1ача а кхоачаш ба укх карарча шера хьалхарча ялх бетта кхелетараша ду зуламаш республике эггара к1езигаг1а укхаза гучадийннад аьлча.

Фуд цу инспекце ший балха т1а иштта аьттув балара бахьан?

— Дукха ха йоацаш, ВЛКСМ районна болххой а болаш, чурча г1улакхий районни отделе кхелетарашта йолча инспекце болххой совещане хилар. — ялаш дувц Хьасана. — Цига оаха дийцар «халача», ма дарра яьлча оаха учете лоаттабеца берашта предприятешкара шефаш — кадрови болххой т1ач1оаг1бaрах дола дош. Х1анз цу тайпара аз хаддаза т1ахьожам лоаттабеш волча 23 к1аьнкахи йи1игахи цхьаь ца1 шоашта т1ач1оаг1ьаь ваккхаг1вола новкъост воацаш вац.

Ше инспекце болх бе волалуча хана Хьасана общественностаца айхха бувзам оттабир, т1аккха цар новкъосталца дукха рейдаш чаккхьяьхар дер дийна лела берaш дукхаг1а тулуча моттигаш на. Цу г1улакхо йиш хилийтар харцахьа лелара г1ера дола берaш кхы т1а а хьа гучадахийта. Шу хьалха 12 кара ца хиннача мотте х1анз 23 ва цу тайпара вар учете оттаваь.

Цар список цхьан боаране латташ яь. Инспекце болхлоша дукха къахьег царех тоалуш вар бакъахьарча наькъ т1а ваккха г1ерташ, х1аьта фуннаг1а дича а хуавала тугаш воацар къахьегама колоне д1ахьожа. Из бухсопаша къахча дер да т1аккха чакхданкхара ч1оаг1а шатлкъяла х1ама а да. Цу даькъе хало к1езига лайна еце а царех лаьва дувца т1ера вац къона инспектор. Кхы мел дар ца дийцача а атта дац ший нийсархоех, дезалах к1аьнк е йи1иг къоаста а яь цига хьожаю, аьнна хьахезача а.

Х1аьта нийсача новкъа баха ший карарг1даьннача кагирхоех боккхача беззамца дувц цо. Школа педколлективо а арахьа а ч1оаг1а во вувцаш вар цхийттаро ваьна Шевченко Владимир. Дукха къахьега дийцар цунца. Юкъера а барх1 класс чакх а яьнна, х1анз лерт1а профессионально - технически училище дешаш ва из.

Цун ханнара вар Емцов Анатолий. Цо деша а е болх бе а тигацар. Эггара т1ехьа производстве балха оттаве в1аштехьдаьлар из. Цу шера а х1анз радиотехнически заводе къахьегача шийвола.

С. МАЛСИГОВ.

СУРТА Т1А: капитан Сулаев Хьасан Мальсагович практиканткайна Цымхаева Светланаи болх бара хьакъехьа хьехар деш ва.

Н. ПЛИЕВА сурт.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

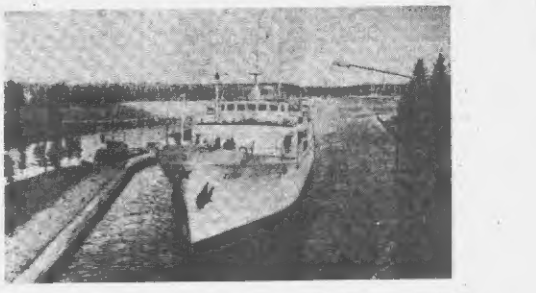

ФИНЛЯНДИ. Сайменски каналах ала а доаг1аш оал СССР-ан Финляндене юкъерча доттаг1алла бувзама канал, аьле. Цу канала т1а г1олла д1акхухьача мовхьий боарам укх шера соахнарчул, вешта аьлча цхьа миллион тоннал, лакхаг1а ба. Гарггарча хана хьалхашка оттадаь декхар да из боарам ц1и - акх миллион тоннаги кхоачабар. Шина а мехка кемаша канала т1а г1олла д1а-юха кхухь техника, хьу, кьхат, к1ор, доагор.

Сайменски канал боккха лоарх1ам болаш ба Финлянде экономикана. Цо торо хулийт мехка малхбоалерча районий Балтийски форда т1а кхача. Сайменски 1ама системерча йоккхийча промышленни центрашка хьалий форда т1а лела кемаш т1аэца йиш йола порташи причалаши. Укхаьра духхьала Айгле ух кемаш, х1аьта СССР-а хин системе г1олла — Иранеи кхыча мехкашкеи.

СУРТА Т1А: канала цхьан участке.

ТАСС фотохроника.

ДУНЕ — ЦХЬАН К1ИРАГ1А

ИСТОРЕ УРОКАШ

Цхьоалаг1ча сентябре 40 шу дизад шоллаг1а дунен т1ом болабенна. Из кийчбь хиннаб дунен халкъашта юкъерча империалистически реакце низаша, х1аьта нацистски Германе ший союзникашца цхьана болабаь а хиннаб. Шийг боккхалга а цунца дакъа лоацаш хиннача мехкий дукхалга а диллача ялх шера лаьтта, 50 миллион саг вийна из т1ом, исторе чухь шийна нийса кхы хилаза хиннаб.

Ший машара политикаца мут1ахьа йолча Советски Союзо коллективни кхерамзлен система в1ашаг1йоллара хьакъехьа т1ате1а предложенеш тийнна т1ом болабеннача юкхье. Бакъда, цу г1уланхо гитлеровски агресси эггара хьалха СССР-а духхьала яхка шоашта могаргда моттаи хиннa малхбузехьара державаш ч1оаг1а духхьалъяьлар. Гитлер хьаллоацаш хиннача царна шоашта ч1оаг1аг1а 1аткъаш хилар фашистски агресси. Юххьанца империалистически болаш д1аболабенна шоллаг1а дунен т1ом оалан т1ара хуцабелар фашизми яза а еш котало йоаккхача боккха лоарх1ам болаш хилача Советски Союзах гитлеровски Германи летачул т1ехьаг1а. СССР-ан цун союзникий оаг1онгахьара из бар нийсхо бахьан, кортамукъале баьхан лоаттаьб т1ом, х1аьта из чакхбаларо белгалбир дунe дег1адоаладара д1ахо бода никъ, новкъостал дир социализма дунeн система в1ашаг1йоллара.

Шоллаг1ча дунен т1ема урокаша хьалхадоах х1анзарча хьалага диллача кхы а ч1оаг1а дуне х1аландеш хургбола керда т1ом ца хилийта к1аьд ца луш нах духхьала латта безаш хилар. Хоаш ма дий ранстин герзо халкъашта зулам даь ца 1еш адамле х1аланхе а тарлута. Цудуча лоарх1ам бeь варзоацаш я герз 1оадир социдайтарах т1ехьаг1а из д1адахаран, машари, дунен халкъашта юкъера кхерамзлен ч1оаг1ъяра т1аерзаяь Советски Союза дукха инициативаш. Бакъда, тахан хьинар айдаь кхохкам к1аьдбара духхьала г1ерташ дола низаш а да долаш. Из къаьйта хьакохх Пентагоно, НАТО керте латтараша «герзий европе стратегически системаш» оалаш йола планаш в1ашаг1а нийсде г1ерт1ила. Цу планий малхбузен европейски цхьадолча мехкий территорешт1а, эггара хьалха ФРГ, Советски Союзах кхыча социалистически мехкаштен кхерамe дола американски ядерни ракетий керда тайпаш д1анийсде г1ерт1ила. Цу планий авторий безам хургба шоашахьа совле а йолаш Европера стратегически низаш, царех хургдола зулам, машаран халхий кхерамзленнея хургбола кхерам ца а лоарх1аш, д1анийсделга.

Дика кхеталуш да милитаристий планаша Малхбузен Европера общественность корзаг1ъяьккха хилар. Цудухьа шоллаг1а дунен т1ом болабенна 40 шу дизар белгалду машари дунен халкъашта юкъера кхерамзлен ч1оаг1ъяра т1ехьа, европейски континента г1аьттача кердача кхерама духхьала, герз хьадела соцадайтара т1ехьа, герз д1адаккхара т1ехьа лоаттабу къовсам ч1оаг1бара хьакъехьарча лозунгашца.

ИМПЕРИАЛИЗМАНА ДУХЬАЛАРЧА ПОЗИЦЕШ Т1А

Ц1ейга хийтсенний Гавана. 3 сентябре укхаза ший болх д1аболабаьб д1акхетанза долча мехкий паччахьалкхенаштен правительстваштен керте латтарий VI конференце.

Д1а ца кхетара болама толамех, дунен халкъашта юкъера цуй сий лакхадалярах дувцаш бикъдараш дукха да. Нагахьа санна 1961 шера Белграде хиннача 1-ча конференца дакъа лоацаш 25 мохк хиннабале, х1анз Гаване бахьнаб 80 паччахьалкхенен правительствани керте латтараш. Ерригаш а лаьрх1ача Гавански конференце хургьа 100 совг1а делегаци. Цу тайпара дукха доакъошхой боалаш д1а ца кхетара болама хьакъехьара цхьаьккха конференци хиннаяц хьалха д1алахача хана.

Х1анзарча хана актуальни дешаш дувнаргдолча цу лоарх1амеча, эггара дукхаг1а нах чубоаг1ача дунен халкъашта юкъерча форуме — машарeн герз д1адаккхаран т1ехьа, социально-экономически прогресса т1ехьа, империализмана, колониализмана, неоколониализмана, фашизмана, сионизмана, расизмана духхьала лоаттабеча къовсаме, — латино-американски лаьтта эггара хьалха гульбеннаб нах. Цо тешал ду социалистически Куба доккха сий деш хилара, д1а ца кхетара боламе республика боккха лоарх1ам болаш хилара.

Х1анзара дунен халкъашта юкъера г1улакхаш кхетаде хала да д1а ца кхетара боламе дакъа лоацаш долча мехкий группа юкъе йоацаш. Из болам хьа а хиннаб дег1а а бенаб дунен революционни процесса — къаман кортамукъалех болама цхьан тьарсам чу, цудухьа империализмана духхьала ба из. Д1а ца кхетара керттера яр хинна д1аоттай машаре цхьана дахара принцип. Из кхоачашъярах кортамукъале яьнхача мехкаша лоарх1 шоай къам юха метта оттадаран мохк дег1аболабaран йола керттера гаранти. Д1акхетанза долча мехкий толаме лард я социалистически паччахьалкхений содружествашца цар барт-цхьоаг1о.

Цудухьа тамаш яц гавански форумага кийчлуча хана машарeн прогрессан моастаг1ий, массе тайпара реакционераш шоашта могар де г1ерташ, цу болама духхьала бовла, машар безара лостам хувца г1ерташ, д1акхетанза долча дукхача мехкашта юкъе цатоам оттабе г1ерташ хинна хилар. Къаьстта ч1оаг1а цу г1улакха оарцаг1ъяьннай цу мехкашта царна хьашт доаца антисоветски платформа кач йолла г1ерташ йола Пекин.

Бакъда, д1а ца кхетара боламе промаоистски группировка в1ашаг1йолла г1ерташ, цун низаца г1улакх т1ехьататта, т1аккха Гаванера конференци йохае г1ерташ мел деладаьр дехад. Д1акхетанза долча мехкий болам хьалха а санна империализмана духхьала болаш ба. Дерригача дунен прогрессивни общественность, паччахьалкхенни политически деятелаш, дукхача мехкашкара кепайоазуа тешаш да Куба столицера форум д1ахо ца кхетара мут1араш д1ахо кхоадара, машаран социально-экономически хувцамаш даран т1ехьа, ерригча адамлен сийрдача кхоаненна т1ехьа лоаттабу къовсам ч1оаг1бара новкъостал деш хургхиларах.

ЧАКХЪЯЛАНЗА НИСА ПРОВОКАЦИ

«В1ехa провокаци» — иштта аьнад «Дейли уорлд» яхача американски газето укх денoшка Нью-Йоркски аэропорте хиннача событех. Лоацца аьнад, бакъда нийса аьннад! Кхыча беса лархl1а йиш йолаш да а дий цу тайпара эхь доацаш Советски Союза низ бе г1ерташ, ший гражданина боккъо цо хьалоацаргьлц аьнна хеташ доладаь г1улакх? Миштa лархl1а доаг1а низ беш, шаьтак лелаеш советски самолет соцa я яь цу т1ара СССР гражданина паспорт дола саг т1ера 1оваккха г1ерташ лелаьдаьр? США лаьрх1ача т1оварий лоамаг1а Нью-Йоркера дунен халкъашта юкъера Кеннеде ц1ераг1а аэропорт кхаь дийнахьа лаьттар т1ахьожам боацаш мафе доал деш йолча цхьан американски «заповеди зонана» тара йолаш. Ца1 мара башхало яцар, мафе членашка США официальни наьха удостоверенеш дар бе доахкаш, х1аьта цар леладьр 1авдалшна могадеш а леладора...

Нью-Йоркера провокаци чакхъяланза йисарех д1ахо комментарееш еча доавол арахьарча пресса материалаша шеко йоацаш хьахьокх антисоветски операци чакхъяккхара дага лаьца х1ама из хинна хилар. Из операци чакхъяьккха лерх1аш хиннараша ца хьоэадеш фу дийсар!

Уж-м 1 августа. Доккхача театра труппа гостролеш США д1айолалуча дийнахьа а, аьтув баьнна беце а, йоаг1а дебоширапи хулиганаши а оттабь советски артистий концерташ дохаде г1ийртаб. Уж ба дошо лоамаш лургда яхаш 1еха а ваь солист А. Годунов шешкаьа ваьккхараш, Дай мехка ц1а ца войташ из соцаваьраш. Советски антрисана Л. Власована т1ехьа бахнивбар уж, шийна гонахьа провокаци ч1оаг1ялуга хоаденнаул г1ехьаг1а Власовас Москве юха ц1ал лаьрх1ача. 70 сахьат совг1а ха яккхийтай Аэрофлота итташ пассажираш, царца 13 бер а т1адова Аэрофлота самолет хьал ца г1оттийташ. Цу тайпара низаш ду-кх «сага боккъо» нийса лелаю лоаш яхаш ц1ог1арт детташ доал ду г1оараш долча мехка!

Укх денoшка, Нью-Йоркера провокаци чакх ца йоалаш йисачул т1ехьаг1а, цун инициатораш хоттала чубахачул т1ехьаг1а, селхан а т1ехьа шоай низ кхоачар деш Л. Власована гонахьа антисоветски г1ар айе г1ерташ хьийза американски буржуазни газеташ, х1анз шоаш кораг1а довлар къайла дахьа моган дац. Х1аьта кепайоазон цхьайолча органаша йоах кхыметтел хиннар цхьа «эпизод» мара мичай, сел ч1оаг1а айде дезаш х1ама дар из? Дар! Х1ана аьлча, эхь доацаш, духхьал антисоветски акци йоалара Нью-Йорке даьчо ц1аьхка а хьахьехар: кхохкам к1аьдбара духхьала долча, советско-американски г1улакхаш дикача оаг1орахьа дег1адоаладара духхьале е г1ерта цхьадола США г1оараш моллаг1а а во дар де кийча да шоай в1ехa г1улакхаш чакхдахара.

И. ЛАПИЦКИЙ,
С. КУЛИК,
Ю. КОРНИЛОВ.
(ТАСС).

ДЕГА ЙІОВХАЛ — БЕРАШТА

— Деррига ший вахар дІаденнад Николай Островские адамаш мукъадахара тІехьа лоаттабеча къовсаме, — аьлар хьехархочо мукъа сахьат дешархошца дІахьош.— Писатела из йоах нхьанкха а къам къоаста ца деш, массе а къамех болча къахьегамхоех лаьца. Вай парте ше хьахиннача хана дешз дувцаш а чІоагІдеш а да халкъашта юкъера доттагІал. СССР 50 шу дизарах ше доклад еш новкъоста Л. И. Брежнева аьлар «вай советски заман истори халкъий доттагІала истори да. вай мехка хьахиннад цаІ дола советски халкъ...»

Хьехархочо бераштa хьоахадир парте къамий ленински политика нийса кхоачашъеш хиларах дамна беркат. Вай республике бахача тайп-тайпарча къамех болча наьха вахара исторех лаьца масалаш доаладир дешархоша. Царна юкъе хьоахадир Грозне доттагІала майдане памятник дегІача революционерашта Гикалова, Шериповна, Ахриевна юкъе хинна воцал. вай йоккха Даьхе фашистех лорасш Волга тІа хиннача тІем тІа эрсвиця, кхыча къамех болча нахаца цхьана майра латаш шийн мерза са дІаденна вола Нохч-ГІалгІай халкъа воІ Нурадилов Ханпаша. тахан берригача мехкарча хагирхоша цхьана булла БАМ яха магнистраль, кхьдераш.

Дешархой чІоагІа раьза хул Альдиева Ахьмада Асяс мукъа сахьат шоашта деча хана. Из массаза а бозамо дІахьу цар. МоллагІча темагІа дале а, деча къамеьла юкъа дукхача наха дакъа лоац. БІарга ца гуш дукха ха яьнхачул тІехьагІа шІашагІнхийттача дукха безача наха юкъера дар санна хул цу сахьата деш дола къамеьлаш.

Альдиева Асяна хов из сахьат безаме а, пайдене а, дика уйлаш кер чу йоссаеш а хозде. Цо цІаьнха а дитац из сахьат интернациональни, патриотически уйла юкъе ца йоалаеш.

Литература хьехаш урокаш тІа а боккха интернациональни, патриотически, атеистически кхетам бораштa лу Альдиева Асяс.

Литература наггахьа произведени яц. йоах Альдиевас. интернациональни уйла бера корта чу йоссоргйоацаш. Масала, 6-ча классе А. Пушкина «Тутмакх», «Полтава», Шевченко «Хьалхийнан со кхыча крае» яца. Лермонтова. Л. Толстой, кхыча писателий, произведенеш ше бераштa хьехаш Альдиева Асяс цІаьнха а дицадлийтац дешархошта интернациональни кхетам лулга. Асяс-бераштa хьех эрсий мотти эрсий литературен. Из болх бу цо 1967 шера дена тахханалца Грознерча № 57 йолча юкъерча школе. Экинхьонгий -Юрта юкъера школе хьехаш яхо шу даьккхачул тІехьагІа хІанз ше йолча бераштa хьеха йоладелар Альдиева Ася. Из шинъмара йоазув дац цун къахьегама книжка тІа. Кхы хулетамаш а я. Цо го баьхабац аттагІа моттиг лехаш. из «дикагІа хургья школа» аьнна уйла шІанхха а кер чу есаяц цуина. Асяна дика я моллагІа а школа, пунна мегаш да бераш а нитта.

Дукха деза цунна шийн предмет. из кІоаргга довза а довза. ХІаьта хьехархочунна болх цунна безабеннаб цхьоалагІча классе деца махкинге а.

— ЧІоагІа хьогар со тхоай хиннача хьехархочоа Четверикова Нина Михайловнах, — йоах цо.— Вацар из санна са дега воинха, веза хеташ саг. Цун оамал, цун сибат, йІаьха а Іаьржа а хинна ерта кІажараш хІанз а дукъал латт сона. Школе чухкача цун оамалцара цхьадола хІамаш дусташ ловзар со. Из езалларах дукха везаделар сона хьехархочун гІулакх а. Аз сай вахаре хермa къахьегама никъ ба бераштa дешар хьеймлга, коммунистически кхетам лулга.

Мальсагов Дошлакъий Яосъкъан эггара хьалха лаьнхар Альдиева Ахьмада Асий цІи цун кулгаллеча школера дикаІболи хьехархой бувнаш.

Из дешархошта дукха езаш, коллективо сий деш, хаддашза школа общественни вахара юкъе хьацаре даьха лоацаш хьайоагІа, аьлар цо. Асяс интернациональни, атеистически кхетам лун Іомаду ше хьехаш дола эрсий. поскй, гІалгІай, кхыча къамех дола бераш.

Иштта юш из цу школерча хьехархошка.

Альдиева Аси берий даьшта-нааноашта дукхханешта а йовз цинъ-дале, из хьехархохиларахи шоалагІа дале, агитатор хиларахи.

Ше политически болх беча кхартале цо ю тайп-тайпарча томаех йола беседаш. масала, царех я укх тІеххьарча хана лъ «Парте кулгалдара лоархІам», «СССР халкъий доттагІал», «Советски Конституци», «Ислами кхалсагІа» яхараш.

ДІадахача шера. СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хулеча хана Альдиевас боккха кхетама болх бир советски демократи. партеи правительстваи тура а араххьара а политика дІейоазийташ.

— КПСС ЦК «Идеологически, политико - кхетама болх дІахо тоабарах» болча соцам тІа къаьстта белгалдьынхад бахача наха юкъе беш боло кхетама болх лакхбелга, — аьлар Асяс. — Цо го а кхьбола агитатораш а доклардийла бу из болх дІахо кхы а чІоагІагІа бара. иштта из бе дага а я со.

Альдиева Асяс деррига шийн вахар хетадаьд хьалкхуача тІехьенна Іилма эна лещи коммунистически кхетам балара.

Ю. ЧАХКИЕВ.

БЕРА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ШУ

Я. ЦУЕВА, А. ВИСИТАЕВА, И. ПЛИЕВА фотоэтюдаш.

КЕРДАЧА МОТТИГЕ — ЦІАГІА САННА

Найна массамеха а Іалаьмате боккха лоархІам болаш хІама да массе а оагІорахьа коммунистически свиехтам болаш. даьша дІаоттадаьр толамца дІахо дахьа низ хьаькъали дІакхоачартдолаш къона тІехье хьалкхеелта.

Эттара а хьалхарча-даькъе педагогически коллективашка кхоач из сийлен декхар толамца кхоачашделга. ХІана дІадоладеннад школашка дешара керда шу. Из дика дІадоладара дукхадар даьд МагІалбикерча школашка.

Укх шера районе юкъарча школашка дешаш ца 11 эзар сонгІа бер. Царех 900 сонгІа дараш эггара хьалха школе даьхьа а долаш. Царна хьехаш 600 гаргга хьехархой ба районерча школашка. Алхда укх шера МагІалбика городерчеи юрташкарчеи школашка хьехе чеппа техникумаши институташи яьха баьнна 70 сонгІа къона хьехархо. Укх шера эггара хьалха атта боацача хьехархочун балха никъ дІаболабеш ба уж.

Кердача моттигашка царна дика болх дІаболабара эшар вІаштІехьдоаккхаш чІоагІа йоакхо аьй районе. ЛерттІа дика чубаха фусамаш кийчъяьй, эшача продукташца хьалларча даькъе арара тІабаьхка хьехархой ІалашбергІболаш гІулакх оттадаьд. кхы эшар вІаштІехьдаькхад.

Цу хьакьехьа газет дешарашта дувц района цхьан юртарча школашка балха хьожабаьча къонача хьехархошка:

Кердача Редантерча № 5 йолча юкъерча школа хьехархочо Гадуноао Марина Отанесовнас:

Укх шера г. Тбилисе педнинститут йистеькхачул тІехьагІа со хьожаьй болх бе МагІалбика районерча Керда Редант яхача юртарча юкъера дешар Іомадеча школе. Укхаза англиски мотт хьехаш хургья со.

Ала деза, юххьанца со юрта хьожаярех со дикка кхераш хиннилга, «иншта хургдо хьогІ вахар гаьнарча юрта?» аьнна хеташ. Бакъда, со ена хьажхьачча сиха дІабаьлар са кхераш. Нокхача городе санна чухь электричество, газ, хий. кхы мел эшар а долаш хьехархой цІагІа дике фусамаш елар соно а со санна керда баьхкача кхыболча мехкарашта - къоначча хьехархошта а. Аз а са новкъостанца а чІоагІа баркал оал № 5 йолча школерча хьехархой коллективана, цун директора Цуроа Тухан Хусейновичa иштта безаме тхоаш тІеэцарах, вахара а оасаре болх бара а мел эшар вІаштІехьданнхирах.

Бакъда, керда болх, къаьстта хьехархочун болх, вахаре эггара хьалха дІаболабе атта дене я. боккхагІболча хьехаркой новкъостаца тхоай керда моттиг ираз долаш хургхиларех дог тийша я со.

Кердача Редантерча № 24 йолча барзІ шера дешача школе къахьегаен черченек хьехархочо Потерийко Валерий Валентиновича:

Укх шера аз йистеньиххой Гудермесера хьехархой училище. Къона хьехархой дІабехьача хана со хьожаяьб МагІалбике. Школерча хьехархоша а юрта бахача наха а чІоагІа безаме тІаьйнар тхо, къона хьехархой.

Директора Барахоев Идрис Магомедовичa эггара хьалха тхо къона хьехархой, дахардола фусам хьахьеккар. цул тІехьагІа школа гойтар. цхьана болх бергболча новкъосташта со дІавовзийтар, тІаьнха школана хьалхашка латта декхараш дийцар. Лоацца аьлча, барт тайнеи дикеи коллектив я со а са новкъостий а кхаьчар. Со чІоагІагІа тем укх коллективе къона тІехье кхетаеш дика болх дІаботьалургхиларах.

ТІОЙ КОЛЛЕКЦИ

Цу тайпарча доккхийча тІой коллекци йолаш кхы цхьаькха моттиг яц дуне тІа. Эстоне Іилмахоша - геологаша, дукха за йоацлаш «инвентаризаци» а яь, укхте дІаоттабаьб шин бІаь сонгІа геттара боккха тІо. Царех эттара боккхагІбар шоззаыІаштІардаь цІа мексел ба, цун дозал кхо эзар гаргга тонн я, хІаьта шорал — 60 метр. Из улл Таллина гаьна йоаццача Муугa яхача моттиге.

Эстоне территоре тІа ледникови замах диса цу тайпара тІой кІезига дац. Европе цу ламо дитача геттара доккхийча тІойх (берригa а 54 кхера ба уж) дуккагІдараш Эстоне лаьттал тІа дада. Цхьан хана моттигера ахархой геттара халча оттабеш хиннаб цар: цар дукха къахьега дезаш хиннад, дукхатоннаш дозал дола тІой дІа а доахаш, кхаш кийчдеш. ХІана а тІехьа цу доккхийча тІойх яь карташ а уккала.

Ший истори а ший цІи а йолаш ба хІара боккха кхера. Иштта. Таллина йистерча Юлемисте яхача Іам берда тІа уллача геттара боккхача кхера къамо ший эпоса турпала Линдакиви цІи тиллай. ХІаьта Кислу яхача моттиге укха доккхий тІой къамо дувз кхаштa лаьтта мукъадоахаш уж дІа-хьа кхийсача легендарни турпала Кливипоэга цІерашa.

В. ЛИЕЛХАС, ТАСС корр.

МОДЕЛАГАРА — ДОККХАЧА ГІУЛАКХАГА

Вай республикера бІаьш бераш технически моделировани деласц да. Технически творчествица къонабарий безам болийтарболаш къахьегаш я вай республикера къоначе техникий станцеш. Ахкан каникулаш йолча хана бераш самолетий, планерий, автомобилий моделаш еш дар.

Чишка яхача юрта гаьна йоццаш уллача «Лоаман фо» яхача пионерски лагере укх аьхки салоІаш вар 300 сонгІа къона техник. Август бутт бошш шозй лагере къоначе техникий яхьаш курсйолга а ховш хьалхе а деза кийчлуш хилар уж.

Яхьаш йолалуча дийнахь лагере мел дола бераш майда тІа дар. Дакъа лоацаш бар дуккхаза къоначе техникий станцей, кружкий викилаш. Гулбешарашта юкъе эггара йоккхагІйола команда яр республиканский къонача техникий станцера.

Ира къовсам эттар Карабулакерчеи республиканский станцерчеи командашта юкъе. Цу шинк командо хьалхара шин моттиг яьккхар. Дукха моделаш бІаргалийтар грозненцаша. Разумов Валерел массарел дикагІа яьр самолета модель. Иштта дика самолетий а планерий а моделаш яьр Монахов Сережас (41 школа), Бабич Сережас (46 школа). Казанец Жениас (11 школа). Головатый Витяс (36 школа). Прохоров Сережас (41 школа).

ІІемай моделаш лаьчарна юкъе хьалхара моттиг яьккхар город Аргуперча № 1 йолча юкъерча школа барзІлагІча классерча дешархочо Ибрагимов Салмана. 500 миллиметр йІаьха йола цун модель массарел дикагІа хилар. ТІема кема модель яьр Грознерча № 36 йолча юкъерча школа шІелагІча классерча дешархочо Дрюков Сережас. Граждански кемашта юкъе дикагІа йола модель яр № 48 йолча школа ялхлагІча классерча дешархочун Нохрин Славай. ТІема кемашта юкъе хиннача къовсамашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар цу школерча ялхлагІча классерча дешархочо Дорохин Андрея.

Радиомоделисташтa юкъе хиннача къовсамашца котваьлар Корниенко Сережа. Телеграммия дІайохьийтача а хІаздача а цо массарел кІезигІа гІалаташ дир. ИшІиташта юкъе дикагІа йола радиомоделистка яр Овчарова Лена. КІаьнкашта юкъе массарел сихагІа радиостанци вІашагІъеллар Г. Левченкос. ІиІигашта юкъе — Петрова Ирас.

Автомобилий дика моделаш яьр С. Мисиновеи Д Даниловеи. Кхаь тайпара йолча картингашта юкъе хьалхара моттиг лаьцар В Бордакова. Н. Погосова. М. Цетоева.

М. ГАДАЕВ.

МАЛАРО ВОНГА КХОАЧАВУ

Сунженски района XX партсъезда цІерагІча колхозе вІашагІъеллай бокъонаш телха ца яйтара профилактика ю совет. Малара тІехьабаьнна нах станице дукхе бене а бе болх боацаш бисаш комиссе членаш. Тоьлам хилац харцахьваьнача сагига, комиссе заседане а вийха, цкъа-шозза къамаьл дича. Кхы меларгаш е харцах а леларгаш аьле дош а дале из дІаводе а дукха ха ялалехьа юха доладу цо малар. Из хьаннйсвенна, тоавенна дІавахалца тІахьожам лоаттабе беза цунна.

Общественностаца цхьана комиссе беча балхо тІехьдаьккха малар мелаш хиннача дукхача нахага дитийтад малар, общественно-пайданерча балха юкъеазаб. дезалашта юкъе барт тоибаьб. Бакъда, берригаш а тоабенна дІабахабац. дукха да комиссе членаша хІаьзчул тІехьагІа де дезараш.

Колхозе аз болх бу пхийтта шу да. Цу хана деиз бовз сона Долженко дезал — Виктор Ивановичи цун сесаг Зоя Федоровнан. Мар а сесаг а шоайла дьые баьича санна молаш бола дукхха шераш да. Комиссе заседанешка, уж балха болча коллектива собранешка дукха дийцад царга малар дита, яхаш. Бакъда, цох гІулакх хиланзар. В. Долженко шийга дІаяхар ца дир бахьан долаш халача хьале эттар.

Соахка гуракьа, столове дика менна а менна, улица тІа араваьна из машина кІалвахар. Дукха ха больнице а яьккха, инвалид а волаш араваьлар. ХІанз Долженко болх бе йиш ца хиларал совгІа, ше дІалелалуш а вац. Е цун сесаг а яц болх беш. Лоаладоила, къа а хеташ, мара кхуза кхача а сесаго дІабуъ. Цар воІ ферме балха ва. Тоъал алапи нйду цо. Из а цІерІо эца дезар хьа ца эцаш маларах чаккдоахкх ираз дайнача цІен наьас. ВоІ а висав ниннa де хІама а доацаш.

Цхьаь молаш яц Зоя Федоровна. Маларо вІашагІтехи, къаста йиш йоацаш доттагІий ба цун Черненко Марин. М. Черненко а дукхаза йийцай цо болх беча баьцадаьраш лелалеча бригаде. ДІаьннар дІаоцаш яц Мария а. Шаккхе а шоашка караьхаьча ахча мелча ялолица балха араялац.

Царел тІехьа ца яаш молаш я баьмадаараш лелалеш йолча бригаде болх беш йола Белова Антонина а. Кхо бер да Беловай, бакъда, царга дІахьажа кхоаеш яц из. Балха, цІагІа, дукха яьхад цунга дита малар. Кхы цун де хІама а доацаш мар из йита а йита дІавахар. Белова кхы тоаенна болх ца хуле, цхьагІа дарба де дІаяхийта лерхІ профилактика совето.

Хьалха малара тІехьбаьнна лийнача нахаца совето дІахьожабарха дарба даь юхабийрзараш дукха ба. Цар цІераш йоахаргъяц оз. хІанна аьлча хІанз уж колхозе хьаьнали къахьегаш а шоай цІагІа дезалашта юкъе Іимерза а ба.

ФуннагІа дича а малар дита тугаш вац Попов Петр а. Ши бутт баьккхаб цо дарба деш. Бакъда, хувцавала тугаш вац. Цхьа ди дагІаш цо ца молаш. Из кхетаве гІерташ дукха къахьийтад комиссе членаша. Кхы де хІама а ца хинна хІанз из шин шера дарба де вахийта лаьрхІад профилактика совето.

Профилактика совето беча балха раьза хилаш малара тІехьбаьнна лела цхьабола нах. КхойттлагІа доли алаш, колхозхошта йоагІа льготаш йоацаш шоаш битара бехке лоархІ цар уж. Бехке саг ваць. Бехке ва малар на дутар. болх хьа ца бер, цІагІа халахетар лоаттадер.

Масала, ираз долаш, дика хьал долаш яха йиш йолаш яр хана къона йоли Маковкина Зинаида. Зинаида цхьаннаьва болх беш яц, хІара дениа мел фу ялар да цун дар? Кхы де хІама а доацаш. наха нулг а тесса йитай из. ХІаьта а цун берех къахет, тІадуехача барзкъа ца эсала, во дешаш да цун шн бер.

Малара тІехьваьнна ва эІамита саг Четвериков Александр а. КІезига бир цо гоахка колхозе болх. Профилактика совето цунна къамаьл де цкъа хьавеха лаьрхІар из. Іурра, цхи сахьат доаллаш, колхоза радио чугІолла цІераш лаьхар совете тІабехача малара тІехьбаьннача наьха. Аьнача хаьал хьалха вьдда вера Четвериков. ЧІоагІа раьза а воацаш йоахар цо: «Ай фу леладу оаш? Сий доацача ма воакхий оаш со. Радио чугІолла тхьы сога ма кхайкалаш». Совета членаша цунга аьлар:

— Хьо йарча вахкха гІерташ дац тхо. Хье тоале. Іайха ма доаде хьай сий.

Дика хьалаш долаш, цІаккха хІама ца эшаш ираза бах XX съезда цІерагІча колхозера къахьегамхой. ХІаранена болх бе, къахьегa моттиг я. Малара тІехьбаьнна, шоай, дезала ираз доадара шоаш бехке ба лакхе вай бийцараш. Цар шоай кара да нийссача новкъа а баьнна ираза бахилга.

А. ЗИМАРИН.

ФЕ ХИЛА

Мухь кхухьача прицепа тІа е ах прицепа тІа ховшаба нах кхувла бокъо ма транспорта водителa. Бакъда, хІаьта а из бокъо толха а ль юрта йисте гІолла бодача новкъа прицепа тІа цхи саг а ховаь трактораца водаш Сунженски районерча «Победа» яхача колхоза трактористa Д. И. Афанасьева трактор кІал тІа кхессай. Цу хана кІалтІаьнхай прицеп а. Берригa вассажирaш лоза а баь больнице бигаб.

Транспортни средствана тІа а хайна ше дІаволвалаяьха наькъа кхерамe хІама доацилгах тийшачул тІехьагІа мара волавала бокъо яц водителa. Дукха дукхагІболча водителашa из бокъо ниса лелаю, бакъда болаш ба из теркал ца ераш а. ГАЗ-66 яха автомашина тІехьашкa яхийта вениача водителa В. А. Ширяева психовенцана М. Н. Колосована машина тІатехай, хьалхагІ хьежа а хьежа лора ца яр бахьан долаш.

Улицех пхорагІа тІехбувлара бокъонаш водителашa телхаяр бахьан долаш дукха чуа лулаеш. Цу мораа моттигашка кхаьчача ший транспорт хьалха яккха бокъо яц водителa, нагахьа санна из моттиг регулироваш еш еца. Бакъда, бокъо лора ца а ец Гудермесе вахаш волча С. Джабраилова ший «Жигули» тІатехай УАЗ-452 яхача машина. Водитель цигга вейнав. шия машина тІа аьгІа берхІ пассажир лозаваьв.

Кертерча улицагІа йоагІача «Икарус» яхача автобуса никъ ца а бутам дукьала йІаккхача водителa Ю. Хадживева ший «Жигули» автобуса тІатехай, хІаьта чуагІа кхо пассажир лоза а ваь больнице вихьав.

Иштта бокъо толхаьй «Грозненский рабочий» издательства водителa А. А. Абдулмежидова бийсана сахьат дала доаллаш, наькъашка транспорт кІезига лелача хана светофор теркал ца а еш наькъагІа тІехъэккха веннача хана керттерча улицагІа йоагІа автомашина уккаш машина тІахнйттай.

ДІадахача кІирагІа республика наькъашка (23 — 30 августа) 70 авари хиннай, 4 саг веннаб, 72 саг лозаваьв.

НГІАССР МВД ГАИ.

Ерригa прогрессивни адамаша кийчлуш я В. И. Ленин ваь 110 шу дизар дезде. Из йоккха событи хьатІакхоачаш Ильич ваьча Ульяновске баха безам болаш ба дуккхабараш. Дунен тхьо гаргга мехкашкара туристаш ух волжски городе. Ленински моттигаш йовзара дикагІа новкъостал хул тахапарча Ульяновскага, цун майдашка, улицашка. культура Дворецашка хьажарах.

СУРТА ТІА: «Максим Горький» яха Волга тІеи Дона тІеи гІолла го баьккха ФРГ-сра туристаш боалабеш доагІа теплоход Ульяновске вхоачаш латт.

Ю. БЕЛОЗЕРОВА сурт. ТАСС фотохроника.

Редактора заместитель М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

4-гІа сентябрь

I программа

8.00 — «Хаа».
8.40 — Іуйранара гимнастика.
9.05 — Бера дунен халкъашта юкъерча шерага. «Дунен тІапа берaш гулдеча».
9.55 — Д. Валеев — М. Н. Ермоловай цІерагІча Московски театра «Диалоги» яха фильм-спектакль.
11.25 — В. Золотухин — номер 2-гІа йола симфони. Йистеьача — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — Документальни фильмий программа.
16.00 — «Вай сомий беш».
16.30 — «Хьа ленински библиотекa». «КагІирхой союзий декхараш».
17.15 — Операи балетеи Воронежски театра къоначa солистий концерт.
17.45 — «Іурманчий, шоаш дола моттиг хьайовзийта!»
18.15 — «Москвана юхера меркалин».
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — «Бовхам лелабара механизм органьккха тоаеш». Академика Г. С. Хачатурова къамаьл.
19.15 — «Гаьнарча юхерен мала». Передача дІахьу РСФСР халкъа артиста Левашовс.
20.05 — Тахапарча пекински политиках долча «Поднебеснера зулаякой» яхача телевизиони документальни фильма премьера.
21.00 — «Хаа».
21.35 — «Фестивалаш, конкурсаш, концерташ». Йистедьача — «Тахан дунен тІа» яха информационни выпуск.

II программа

8.00 — Передачей программа.
8.10 — Шахматни школа. Кхоалоаски. «Шахматех йола поэма».
8.40 — Ботаника. 5-гІа класс.
9.00 — Спортивни класс. Гаьнийи а баьцоагІай а леархІам.
10.10 — Французий мотт.
10.40 — Обществоведени. 10-гІа класс. Марксизм - ленинизм Сайлахь - дешна хувцамаш дешa дола гІулакх.
11.10 — А. М. Горький. «Беркалан».
12.10 — Студенташта — заочникашта. Лакхера математика. 3-гІа курс.
13.25 — Д. Фурманов. «Чапаев».
14.10 — Экран дора. Лера-наркологи санитарно - просветительни балха лаькъехьа.
15.10 — М. Ю. Лермонтов. «Мцыри».
15.45 — Профессионально - технически дешара системо дешара шу долалуш. Передачана юкъе дакъа лоацаш ва профессионально - технически дешара йолча СССР Пачхьалкхен комитета председатель А. А. Булгаков.
16.15 — «Дезий хьох шоана, театр?».
17.00 — Передачей программа.
17.05 — Чукъарча гІулакхий министерства болхлоша республика воазонкой вІашагІкхетар.
17.45 — Нохч-ГІалгІайчу гІолла. Информационни программа (эрсий а гІалгІай а меттала).
18.25 — Киножурнал.
18.35 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала).
18.50 — «Дерригача вахаре тІела» яха документальни фильм.
19.00 — Саг къахьегамца сий долаш да. АьдаалІош делорко Колоев. (гІалгІай меттала).
19.15 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
20.10 — «Бийса дахьала хийла шуь, бераш».
20.15 — «Музыкальни киоск».
20.45 — Литературни дешарaш.

Кавпрок. «Чуьеллача дизген хьалташкa».
21.40 — «Форда коанаІараш» яха телевизиони художественни фильм. Хьалхара сери.

5-гІа сентябрь

8.00 — «Хаа».
8.40 — Іуйранара гимнастика.
9.05 — Мультфильмий программа.
9.35 — «Іайгерча михага» яха телевизиони художественни фильм, 1 сери.
10.50 — «Киноникъбара клуб». Йистеьача — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — Бера дунен халкъашта юкъерча шерага. Телевизиони документальни фильмий программа.
15.45 — «Художникаш дола хувцамаш». Азербайджански ССР халкъа художник Т. Нариманбеков.
16.30 — Киевски Пачхьалкхен филармоне «Гармония» яхача камерни ансамбла концерт.
17.00 — Д. Фурманов. «Чапаев».
17.45 — «КагІирхой творчества». Болгаре халкъа республика телевидении радиои берий хора выступлени.
18.15 — «Іламан вахар».
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — Футболах довза дунен халкъашта юкъе вІашагІкхетар. СССР вІашагІтеха команда — ГДР вІашагІтеха команда.
21.00 — «Хаа».
21.30 — «Останкино» концертни студера. С. Островски новзе сайре. Перерывах — «Тахан дунен тІа» яха информационни выпуск.

II программа

8.00 — Передачей программа.
8.10 — Іламан - популярни фильмий программа.
8.40 — Эрсий халкъа фольклор, 4-гІа класс.
9.10 — Профтехучилищий дешархошта. Юкъера оншоргь.
10.10 — Немецки мотт.
10.40 — Іалам довзар. 3-гІа класс.
11.00 — 1979-ча 80-ча дешара шерах хьалхарча ах шера истореи, обществоведенеи, Советски пачхьалкхен ларахи бокъонех йола телевизиони передачаш.
12.10 — Студенташта - заочникашта. Физика. 3-гІа курс.
13.25 — Гомер. «Одиссея». Хьалхара передачи.
14.55 — «Из оаха дийша дац» яха субтитраш долла художественни фильм.
16.30 — Дешара керда шу долалуш. СССР просвещени министра цІера М. А. Прокофьевецаь къамаьл. Экран-хьехархочунна.
17.00 — Ашараш. 7-гІа класс. П. Чайковский. «Шере хенаш».
17.30 — «Игарсо поэзия дола дош а эрсий культура а». 8-гІа класс.
18.00 — Передачей программа.
18.05 — «Выбор» яха документальни фильм.
18.35 — Телевьажаркой письмойа дала гІулкхийн дакъа.
18.45 — «Безам тІа а бала дешар». 1979-ча шера 22-ча декабре хиннар яха кердадаьккхар.
19.30 — Атеистически темайх. Дуне кхоллара библейски концепци йохар.
19.50 — Халкъа тІахьожам дІакхош ба. (гІалгІай меттала).
20.00 — «Бийса дахьала хийла шуь, бераш».
20.15 — «Тха обозрени». Передача дІахьу политически обозревателa Летунова.
21.00 — СССР халкъа артиста Штоколова концерт.
21.40 — «Форда коанаІараш» яха телевизиони художественни фильм. ШоллагІа сери.

РАДИО

4-гІа сентябрь

6.00 — Юртара Іуйре (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненски рабочий» «Комсомольски племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Кхерам боацаш дІа-тха декар (эрсий меттала).
8.15 — Передачей программа.
8.23 — Хоамаш.
8.35 — Ашараш. (гІалгІай меттала).
8.45 — Зинар а цун социальни чулоацам а. Беседа. (эрсий меттала).
9.15 — «Тхога кхаду» яха радиовыпуск. (нохчий меттала).
9.30 — «Къона вай заманах» (гІалгІай меттала).
16.30 — Передачей программа хаоттамах бола кхеми. (эрсий меттала).
18.01 — Фронтовикий халдаьра бевзаш а. Корреспонденци (эрсий меттала).
18.15 — «Саг къахьегамца сийлах да». Зарисовка. (нохчий меттала).
18.30 — Хьалхаратича хьайбаш лелийраш дола концерт. (гІалгІай меттала).
19.00 — Керда хоамаш. (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!

1980 ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ЯЗЛЕ

Газета язлу бувзама ерригача отделенешка а промышленноста предприятешкарча, транспорта, гІишлосъеча организацешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учреждененешкарча, общественни организацешкарча непайоазув доаржадеча общественни уполномоченнешка а гІолла.

ГАЗЕТ ЯЗДАРА МАХ: шера — 3 сом 12 кепик; ях бетта — 1 сом 56 кепик.

ДИЦ МА ЛЕЛАШ «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАЬНАХЬА ЯЗЛЕ!

Хаоттам

Тахан республике гІолла Грозне хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 5—10 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 25—30, Грозне 27—29 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 11—16, дийнахьа 23—27 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул. 92. Телефонаш: редактора — 9-24-06; редактора заместителa — 9-24-03; бехктоххама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-06; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-2404; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ереи, шоаттеи деношка.

СФ02296. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 5324.